

FÜGGELÉK

*Az Ichigon hōdan magyar
nyelvű fordítása*

Jelige:
Goseja108

2023

Tartalomjegyzék

A fordítással kapcsolatos megjegyzések.....	2
<i>Ichigon hōdan shō</i> : I. rész.....	3
<i>Ichigon hōdan shō</i> : II. rész.....	26
Bibliográfia.....	59

A fordítással kapcsolatos megjegyzések

Jelen fordítás a legkorábbi, 1648-as japán kiadáson alapul, ahogy az a *Nihon koten bungaku taikei* 83: *Kana hōgo shū* 日本古典文学大系 83: 仮名法語集 című kötetben szerepel. Az eredeti szöveget nem tagolták számozással: ezt Dennis Hirota *Plain Words on the Pure Land Way* című kiadása alapján jelöltem.

一言芳談

Ichigon hōdan

一言芳談抄卷之上

Ichigon hōdan shō: I. rész

1.

有云、「恵心僧都、伊勢太神宮へまいりて七ヶ日参籠はつる夜の夢に、寶殿の御戸たちまちにひらけて、ゆゝしげなる貴女壹一人いでたまへり。示して云、「太神宮は本覺の都へかへりおはします。これは御留守に侍ものなり。末代の衆生出離の要道をたづぬる事あらば、彌陀佛を念ぜよとすゝむべきよしおほせおかれ侍る」」。

Valaki ezt mondta:

Eshin szerzetes¹ elutazott az Ise Nagyszentélybe, ahol egyhetes elvonulása utolsó éjszakáján, álmában a szentély ajtajai kitárulkoztak, és egy komolyságot sugárzó hölgy lépett ki onnan, aki így szólt: „A Nagyszentély [istene] visszatért az eredeti megvilágosodás² fővárosába. Távollétében én szolgállok. Utasítást kaptam, miszerint, ha a végidőkben az érző lények a megszabadulás nélkülözhetetlen útját kívánnák keresni, javasoljam nekik Mida buddha³ észben tartását.”

2.

有云、「俊乗上人、高野の奥院に七ヶ日参籠結願の夜、深更にをよびて、よろづ寂寞たりける時、入定の御殿のうちに、たゞ一こゑ念佛の御聲さだかにしたまひけり。人これをきゝて、悲喜身にあまり、感涙たもとをしぼりけるとぞ」。

1 Eshin 恵心 (942–1017), más néven Genshin 原信. Tendai mester és a tiszta-föld iskola első japán pátriárkája; az *Ōjōyōshū* 往生要集 szerzője.

2 *Hongaku* 本覺: az elmélet, miszerint a lények eleve megvilágosodottak, de erre még rá kell jönniük.

3 A tiszta-föld irodalomban gyakran szerepel „Amida” 阿彌陀 helyett a rövidebb „Mida” 弥陀 alak.

Valaki ezt mondta:

„A Kōya-hegy belső templománál⁴ Shunjō Shōnin⁵ egyhetes elvonulásának utolsó éjszakáját töltötte. Már teljesen besötétedett és minden elhagyatottá vált, amikor a *samādhiban* leledző [Kūkai mester] nyughelye mélyéről kihallatszott egyetlen határozott *nenbutsu*. Ezt hallva testét bánat és öröm töltötte el, ruhaujjait pedig könnyek áztatták át.”

3.

有云、「蓮阿彌陀佛が夢に、八幡宮つげてのたまはく、「往生は一念にもよらず。多念にもよらず。心によるなり」」。

Valaki ezt mondta:

Ren-Amidabutsu⁶ álmában találkozott a Hachimangū szentély [istenével], aki ezt mondta neki: „Az *ōjō* nem egy *nenbutsu* múlik. Nem is kettőn. A szíven múlik.”

4.

高野の明遍僧都、善光寺参詣のかへりあしに、法然上人に對面。僧都問云、「いかゞして今度生死をはなるるべく候」。上人云、「念佛申してこそは」。問給はく、「誠にしかり。但、妄念おこるをば、いかゞ、仕候ふべき」。上人答云、「妄念おこれども本願力にて往生するなり」。僧都「さうけたまはりぬ」とて、出給ぬ。上人つぶやきて云、「妄念おこさずして往生せんとおもはん人は、むまれつきの目鼻取すてゝ、念佛申さんと思ふがごとし」。

Myōhen,⁷ a Kōya-hegyi szerzetes, midőn a Zenkōji templomnál tett látogatásáról tért vissza, találkozott Hōnen Shōninnal. A szerzetes ezt kérdezte tőle:

– Mi módon tudnék még ebben az életben megszabadulni a létforgatagból?

4 Okunoin 奥の院: Kūkai mauzóleuma, ahol úgy tartják, a mester azóta is mély meditációs állapotban várja a következő buddha, Maitreya (Miroku 弥勒) eljövetelét.

5 Shunjō Shōnin 俊乗上人 (1121?-1195), más néven Chōgen 重源. Shingon szerzetes, aki később találkozott Hōnennel. *Nenbutsu* közösséget hozott létre a Kōya-hegyen.

6 Ren-Amidabutsu 蓮阿彌陀仏: Shōkō Shōnin 聖光上人 egyik fontos tanítványa.

7 Myōhen 明遍 (1139?-1224), más néven Kū-Amidabutsu 空阿彌陀仏. A Heiji lázadásban (*Heiji no ran* 平治の乱, 1160.) meggyilkolt Fujiwara Michinori 藤原 通憲 (1106–1160) fia. A Kōya-hegyen megkapta a *sōzu* 僧都 rangot, mely a második legnagyobb templomi rang, de visszautasította. Hōnen nagy hatást gyakorolt rá. Ő hozta létre a Kōya-hegyen a Rengedanit 蓮華谷, a *nenbutsu* gyakorlók és *nenbutsu hijirik* találkozóhelyét.

- Csak mondd ki a *nenbutsut* – válaszolta a Shōnin.
 - Bizonyára igaza van. De mitévő legyek a félrevezető gondolataimmal? – kérdezte.
 - Bár fel is merülnek félrevezető gondolatok, az eredeti eskü ereje által eléred az *ōjōt* – felelte a Shōnin.
 - Köszönöm szavait – mondta, majd távozott.
- Ezután a Shōnin így morgott magában:
- A félrevezető gondolatok megzabolázásától várni az *ōjōt* olyan, mintha meg akarnánk szabadulni velünk született szemünktől és orrunktól, hogy kimondhassuk a *nenbutsut*.

5.

明禪法印云、「たゞよく念佛すべし。石に水をかくるやうなれども、申ば益あるなり」。

Myōzen főpap⁸ mondta:

„Egyszerűen csak ismételjük a *nenbutsut*. Még ha úgy is tűnik, mintha vizet locsolnánk egy kőre, szavainknak meglesz a haszna.”

6.

明遍僧都云、「穢土の事はいつくも心にかなふ道理あるべからず。たゞ少難をば心に忍ぶべきなり。たとへば、悪風にあへる舟の中にて、艫へ行き、舳へゆかんとせんがごとし」。

Myōhen szerzetes mondta:

„Nincs olyan ok, ami szerint bárminek is ebben a tisztátalan világban kedvesnek kellene lennie szívünknek. Csak viseljük el a kisebb nehézségeket szívünkkel. Mintha viharos időben egy hajón volnánk, és oda-vissza mennénk a tat és a hajóorr között.”

8 Myōzen 明禪 (1167-1242). Fujiwara származású. Tanulmányait a Hiei-hegyen végezte. Eleinte ellenezte a tiszta-föld iskola tanításait, de Hōnen halála után megtért, miután találkozott Hōrennel 法蓮 és olvasta a *Senchakushū*.

7.

有云、「往生をおもはん事、たとへばねらひづきせんとする心ねをもつべし」。

Valaki ezt mondta:

„Az *ōjō*hoz rendelkezünk kell a célt szem előtt tartó elmével.”

8.

有云、「慈悲をこそおこさゞらめ。人をなにくみそ」。

Valaki ezt mondta:

„Valószínűleg nem fog felébredni bennetek az együttérzés. De legalább ne utáljatok senkit.”

9.

有云、「我臨終の時は、すは、たゞいまとみゆるはなどいふべからず。無始よりおしみならひたる命なれば、もし、心ぼそくおぼゆる事もあらむか。たゞ念佛をすゝむべき也」。

Valaki ezt mondta:

„Amikor a halálos ágyamon fekszem, ne mondj olyat, hogy »Egek, hát eljött az idő!« Végláthatatlan korszakok óta ragaszkodom ehhez az élethez, így akár el is szomorodhatok ezt hallva. Biztass inkább a *nenbutsu* ismétlésére.”

10.

慈圓僧正入滅ののち、或人の夢に示云、「顯密の稽古は、ものゝ用にもたゞず。時々せし空觀と念佛とぞ、後世の資糧となる」。

Elmúlása után Jien főpap⁹ megjelent egy bizonyos ember álmában és a következőket mondta: „Az exoterikus és ezoterikus gyakorlatok mind hiábavalónak bizonyultak. Az üresség-meditáció és a *nenbutsu* gyakorlat, melyeket időnként végeztem, váltak hasznomra a Világon-túl.”

11.

有云、「尺摩訶衍論の中に、一室に二人とも住べからず。たがひになやまし。道を損ずるがゆへなりといへり」。

Valaki ezt mondta:

„*A hit felébresztése* kommentárjában¹⁰ ez áll: »Ne lakjanak ketten egy szobában. Zavarni fogják egymást. Így akadályozzák az Út követését.« ”

12.

黒谷善阿彌陀佛、物語云、「解脱上人の御もとへ聖まいりて、同宿したてまつりて、學問すべきよしを申。かの御返事に云、「御房は發心の人と、見たてまつる。學問してまったく無用なり、とくかへりたまへ。これに候ものどもは、後世の心も候はぬが、いたづらにあらむよりはとてこそ、學問をばし候へ」とて、追返されし云々」。

Kurodani szerzetese, Zen-Amidabutsu¹¹ egy történetében ezt mesélte:

„Egyszer Gedatsu Shōnint¹² meglátogatta egy *hijiri*, és azt kérte tőle, hadd maradjon és tanulhasson mellette. Így felelt neki:

– Jó szerzetes, látom, hogy felébredt benned az elhatározás, hogy megszabadulj. A tanulás teljességgel hasztalan, gyorsan térj vissza oda, ahonnan jöttél. Akik itt vannak, nem

9 Jien 慈円 (1155–1213): Magas rangú pap a Hiei-hegyen, korának egyik legnagyobb költője és írástudója. Életében a tiszta-föld tanok ellenzője volt.

10 *Shaku makaen ron* 釈摩訶衍論. *A hit felébresztése a mahāyānában* (*Daijō kishin ron* 大乘起信論) című mű kommentárja, amit igen nagyra tartanak a shingonban. Az idézett rész azonban nem szerepel a műben (Hirota 1976: 95.)

11 Zen-Amidabutsu 善阿彌陀仏. Életéről semmit sem tudunk, máshol egyedül a *Shasekishū* 沙石集 című műben jelenik meg Myōhen társaságában.

12 Jōkei 貞慶 (1155–1213), posztumusz nevén Gedatsu Shōnin 解脱上人. A Fujiwara család tagja. Hosszú és ritu tanulmányai után elhagyta pozícióit és elszigetelve élt a Kasagi-hegynél Yamashiroban, számos tanítványt vonzva magához.

rendelkeznek a Világon-túli megismerésének szándékával. Pont ezért, hogy ne lézengjenek céltalanul, tanulásra fogtam őket – így beszélt, majd elküldte a szerzetest.”

13.

明遍云、「所詮眞實に浄土をねがひ、穢土を厭心候はず、散心稱名をもて往生候事うたがひなく候。其心眞實ならずば、百千の不審をひらきて、甚深の義理を悟候とも、往生かなひがたく候か。佛道修行には、功が大切なるなり。一度機をかゞみて、一行におもひさだめて後、人の、とかくいへばとて、變改の條無下の事なり」。

Myōhen mondta:

„Végső soron, ha igazán vágytok a Tiszta-földre, és megvetitek ezt a tisztátalan világot, még ha elmétekkel el is kalandoztok, a Név szólításával kétség kívül eléritek az *ōjōt*. De ha elhatározásotok nem őszinte, még ha el is oszlattok százezer kételyt, és tökéletesen ráébredtek a legmélyebb tanítások értelmére is, az *ōjō* rögvest bizonytalanná válik. Buddha útjának gyakorlásában elengedhetetlen a törekvés. Értelmetlen volna mások sületlenségeire hallgatni, miután már felmértük képességeinket és elköteleztük magunkat egyetlen gyakorlat mellett.”

14.

明禪法印云、「他力の強縁にあへる事を思ふに、生死を出離せむことは、今生にあひあたれり。此縁にあひながら、むなしくすぐしては、一定またうけさげられぬとおぼゆるなり。しかれば、生死をわかれざらんこと今生にあるなり」。

Myōzen főpap mondta:

„Amikor belegondolok, hogy találkozhattam a hatalmas karmikus okozóval, a Külső-erővel, rájövök, hogy talán csak ebben az életben érhetem el a létforgatagból való megszabadulást. Tartsuk észben, hogy bár találkozunk ezzel a karmikus okozóval, ha hiábavalóan töltjük időnket, mindenképp újból vissza fogunk zuhanni [az alsó világokba]. Hogy felülkerekedünk-e a létforgatagon, az a mostani életünkön múlik.”

15.

又云、「後世をたすからんとおもはんものは、かまへて人めにたつべからざるものなり。人をば人が損ずるなり。聖法師の、今生に徳をひらく事は、大略、後世のためにはすて物なり」。

Ezt is mondta:

„Ha célod elérni a Világon-túlra, légy óvatos, ne légy feltűnő az emberek szemében. Egy *hijiri* szerzetes számára erényeket hajszolni ebben az életben merő szemétszedés a Világon-túli tekintetében.”

16.

又云、「いたづらにねぶりゐたるは、させる徳はなけれども、失がなきなり」。

Ezt is mondta:

„Nincsen semmi érdem a tétlen alvásban, de nem is veszítünk vele semmit.”

17.

又云、「ひじりはわろきがよきなり」。

Ezt is mondta:

„A *hijirik* közül a rossz számít jónak.”

18.

又云、「居所の心になはぬはよき事なり。心になひたらんには、われらがごとくの不覺人は、一定執着しつとおぼえ候なり」。

Ezt is mondta:

„Az a jó, ha nincs kedvünkre lakhelyünk. Ha kedvünkre való volna, mi, akik távol állunk még a megvilágosodástól, egész biztosan kötődni kezdenénk hozzá.”

19.

或人たづね申て云、「非人法師は、いかなる所にか住すべく候らん」。仰云、「念佛だに申されば、いかなる所にてもありなん。念佛のさはりとならん所ぞ、あしかるべき。但、境界をば、はなるべきなり」。

Valaki ezt kérdezte tőle:

– Egy bűnös szerzetes mégis hol lakjon?

– Ha képes ismételni a *nenbutsut*, addig bárhol lehet. Ha valahol hátráltatják a *nenbutsuban*, onnan tovább kell állnia. De bárhol is legyen, válassza el magát környezetétől – felelte.

20.

又云、「あか子念佛がよきなり」。さかしだちたる事どもきこしめして、被仰云、「身の程しらずの、物おぼえず」。

Ezt is mondta:

„A kisdedek *nenbutsuja* a helyes.” De amikor meghallotta, hogy egyesek [*nenbutsu* közben] tanulnak igyekeznek mutatni magukat, ez volt a hozzáfűzése: „Magukat sem ismerik, nemhogy a tanokat.”

21.

又云、「凡夫は、なに事もまさしくそのことに、のぞまぬほとなり。意樂はいみじき様なれども、事にふれてうごきやすきなり」。

Ezt is mondta: „Mi bolond emberek, bármi is legyen, csak addig tűnünk magabiztosnak, amíg el nem jön a szembenézés pillanata. Elhatározásunk lenyűgözőnek tetszhet, de bármitől könnyen meginoghat.”

22.

又云、「しやせまし、せでやあらましとおぼゆるほどの事は、大抵せぬがよきなり」。

Ezt is mondta:

„Ha valamin gondolkodni kell, hogy megtegyük-e vagy sem, általában jobb, ha nem tesszük meg.”

23.

又云、「眞實にも後世をたすからむと思はんには、遁世が、はや第一のよしなき事にてありけるぞ」。

Ezt is mondta:

„Ha valóban el akartok érní a Világon-túlra, a lehető legértelmetlenebb dolog remeteségbe vonulni.”

24.

又云、「利益衆生とて、ことごとくせねども、眞實に生死をはなれんとおもへば、分々に利益はかならずあるなり」。

Ezt is mondta:

„Még ha nem is vagytok [most] nagy hasznára az érző lényeknek, ha igazán meg akartok szabadulni a létforgatagból, abból mindenképp részesülni fognak ők is.”

25.

又云、「聖法師は功德に損ずるなり。功德をつくらむよりは、惡をとるべきなり」。

Ezt is mondta:

„A *hijiriket* hátráltatják az erényes tettek. Ahelyett, hogy ezeket hajszolják, csak hagyjanak fel a gonosz tettekkel.”

26.

法然上人云、「一念十念にて往生すといへばとて、念佛を疎相に申ば、信が行をさまたぐなり。念々不捨者といへばとて、一念十念を不定におもふは、行が信を妨也。信をば一念に生と取て、行をば一形はげむべし」。

Hōnen Shōnin mondta:

„Ha csak félvállról mondod ki a *nenbutsut*, mivel azt mondják, hogy egy vagy tíz *nenbutsuval* elérhető az *ōjō*, akkor a hited keresztbe tett a gyakorlatodnak. Ha úgy gondolsz, hogy egy vagy tíz ismétlés még bizonytalan, mert azt mondják, hogy ismételjünk szakadatlan, akkor a gyakorlatod veti vissza hitedet. Hidd, hogy egy *nenbutsuval* újjászületsz, gyakorlatodban pedig légy szakadatlan.”

27.

又云、「一念を不定に思ふは、念々の念佛ごとに、不信の念佛になる也。其故は、阿彌陀佛は一念に一度の往生をあてをき玉へる願なれば、念ごとに往生の業となるなり」。

Ezt is mondta:

„Ha azt gondolsz, hogy egy *nenbutsu* még bizonytalan, akkor minden *nenbutsud* hit nélkülivé válik. Ezért, mivel Amida buddha esküje szerint egy *nenbutsu* egy *ōjōnak* felel meg, minden ismétlés az *ōjō* karmikus okozójává válik.”

28.

又云、「善導の御釋を拜見するに、源空が目には、三心四修皆共に、南無あみだ佛と見ゆるなり」。

Ezt is mondta:

„Shandao kommentárját olvasva jómagam, Genkū szemei előtt a három elme¹³ és a négy előírás mind *Namu Amida Butsu*-nak tűnik.”

13 1) a rendkívül őszinte elme; 2) a nemes elme; 3) az elme, mely átadja érdemeit

29.

又或人にをしへて云、「人の命はうまき物を、大口にくひて、むせて死ぬる事もある也。しかれば、南無阿みだ佛とかんで、南無阿みだ佛とて、ぐとのみ入べし」。

Valakit így tanított:

„Az emberi élet olyan, hogy aki bőszen falja a finom ételt, az bizony meg is fulladhat benne. Ezért rágj *Namu Amida Butsu*-val és nyelj is *Namu Amida Butsu*-val.”

30.

又云、「煩惱のうすくあつきをもかへり見ず、罪障のかろきおもきをも沙汰せず、たゞ口に南無あみだ佛ととなへて、聲につきて、決定往生をなすべし」。

Ezt is mondta:

„Anélkül, hogy szennyeződéseid mélységén, vagy bűnös karmád súlyosságán rágódnál, csak mondd ki, hogy *Namu Amida Butsu*, ezekkel a szavakkal pedig kétségkívül el kell érned az *ōjōt*.”

31.

又つねのおすゝめに云、「往生極樂をまめやかにおもひ入たる人のけしきは、世間を一くねりうらみたる色にて、つねにはあるなり、云々」。

Gyakran említette a következőt:

„Általában az az ismertető jegye azoknak, akik őszintén a Tiszta-földre kíváncsoznak, hogy lerí róluk a világ megvetése.”

32.

禪勝房云、「故上人の教あり。たとひ餘事をいとなむとも、念佛しゝこれをするおもひあるべき也。餘事をしゝ念佛せんと思ふべからず」。

Zenshō-bō¹⁴ mondta:

„A néhai [Hōnen] Shōnin így tanított: »Még ha egyéb tennivalóid is akadnak, *nenbutsu* közben tedd meg őket. Ne úgy gondold erre, hogy az egyéb tennivalók közben mondd a *nenbutsut*.« ”

33.

聖光上人云、「籠をたむるに、片目をふたぎて、よくためらるゝ様に、一向専修もよこめをせざれば、とく成也」。

Shōkō Shōnin¹⁵ mondta:

„Amikor egy nyilat egyenesítesz, egyik szemedet behunyod, hogy jól tudj koncentrálni. Ugyanígy van ez a szakadatlan gyakorlattal is. Ha nem tekintesz oldalra, meglesz az érdeme.”

34.

又云、「日來随分の後世をおもふ様なるものゝ、行業など、退轉する事あらば、死期のちかづきたるとおもふべきなり」。

Ezt is mondta:

„Ha azok, akik különben alaposan a Világon-túlinak szentelik magukat, gyakorlatukban visszaesést vennének észre, gondoljanak bele, hogy a halál pillanata egyre csak közeleg.”

35.

「浄土谷の法蓮上人は、資縁省略のうへ、形のごとくの朝喰し、往生極樂のつとめに、わすられて、世のつねならず。これがために、これをいとなむ、念佛、心に入ときは、飯にもあらず、粥にもあらぬ體なり。年にしたがひ、日をゝひて、容顔おとろへ、身力つきぬ。良友たづねきたりて、訪て返事云、

14 Zenshō-bō 禅勝房 (1177-1258). Tendai tanulmányokat folytatott, később Hōnen egyik tanítványa Yoshimizuba vezette, ahol magától a mestertől tanulhatott a *nenbutsuról*. Később asztalosnak állt és a népet tanította.

15 Shōkō Shōnin 聖光上人 (1162-1238), más néven Benchō 弁長. Tendai tanulmányokat folytatott a Hiei-hegyen. Később találkozott Hōnennel, akinek az egyik fő tanítványává vált. Hōnent követően ő lett a chinzei irányzat második pátriárkája.

西へゆくすぢ一だにたがはずば 骨とかはとに身はならばなれ」。

Hōren Shōnin¹⁶ Jōdodaniból nemcsak hagyta, hogy tartalékai megcsappanjanak, hanem még a merő formalitásból megtartott reggelijéről is rendre megfélekedezett a Tiszta-földre való igyekezetében – nem egy szokványos ember volt ő. Ha főzés közben a *nenbutsu* behatolt szívébe, az eredmény valami olyasmi lett, ami se nem főtt rizs, se nem rizskása. Az évek előrehaladtával arca napról napra egyre megviseltebb, teste pedig erőtlenebb lett. Aggódo barátainak a következőt mondta:

Ha csak egy út van, ami Nyugatra vezet kétségtelenül,
akkor hát legyen testem csont és bőr.

36.

敬佛房云、「念佛の法門は、歌一首にて心得たるよし、僧都御房に申なり」。仰云、「さぞ。

たゞたのめたとへば人の偽を かさねてこそは又もうらみめ」。

Kyōbutsu-bō¹⁷ mondta:

„Elmeséltem [Myōhen] mesternek, hogy egyetlen vers képes volt átláttatni velem a *nenbutsu* tanítását. Ennyit felelt: *Na igen.*”

Csakis bíznod kell. Ha az emberi félrevezetés
felgyülemle, erősítsd jobban megvetésed.

37.

又云、「三心をばならひて、具するものとな習ひそ」。

Ezt is mondta:

„Ne rögzüljön tévesen, hogy a három elme a tanulásból fakad.”

16 Hōren Shōnin 法蓮上人 (1145-1228), más néven Shinkū 信空. Hōnen egyik fő tanítványa.

17 Kyōbutsu-bō 敬仏房: Annyit tudhatunk róla, hogy Hōnen és Myōhen tanítványa volt.

38.

又云、「たとひ八萬の法門を通達せりとも、凡夫の位には程あやまちあるべし。佛助玉へとおもふ事のみぞ、大切なる」。

Ezt is mondta:

„Még ha el is sajátítjátok mind a nyolcvanezer tanítást, bolond emberként úgylis hibázni fogtok. A legfontosabb ez a gondolat: *Buddha, ments meg engem!*”

39.

又云、「彼兩上人も、明遍・明禪任運の御發心などは、みえず。たゞつねに理をもて、制伏し給し也。しからば、道理を忘れざるを、又道心といふべき也。後世のつとめは、心つよくてのうへの事也。よろづさはる事のみあるをば、おぼろげの心にては、いかでか、たへこらふべき。然而人ごとに、道理のごとく、道理をたて得ざるあひだ、皆心にまけて、はては後世もおもはぬものに成あひたるなり。道理のかひなく、道理を始終とをさぬが第一の後世のさほりにてあるなり」。

「世間出世至亟たゞ死の一事也。死なば死ねとだに存ずれば、一切に大事はなきなり。この身を愛し、命を惜しむより、一切のさほりはおこることなり。あやまりて死なむは、よろこびなりとだに存ずれば、何事もやすくおぼゆる也。しからば、我も人も、眞實に後世をたすからむとおもはんには、かへす^ぐも、道理をつよくたてゝ、心にまけず、生死界の事を、ものがましくおもふべからざるなり」。

Ezt is mondta:

„Nem úgy tűnik, hogy a két Shōninban, Myōhenben és Myōzenben a merő véletlen folytán ébredt fel az elhatározás. Arról van szó, hogy az igazságra támaszkodva folyamatosan leküzdötték [téves nézeteiket]. Ezért hát az Utat el nem feledő szívet az Út Szívének kell nevezni.

A törekvés a Világon-túlra a szív eltökéltségén múlik. A számos dolog mind hátráltat, hogyan tartson így ki valaki, ha szíve bizonytalan? Továbbá, az emberek többsége nem tudja megtartani az Utat olyannak, amilyen – legyőzetnek szívük által, így végül alig gondolnak a Világon-túlra. Semmibe venni az Utat, az elejétől a végéig véghez nem vinni: ez a legnagyobb hátráltató tényező a Világon-túli előtt.

Akár a világban élsz, akár távozol az otthontalanságba, az egyedüli jelentős dolog a halál. Ha meghalok, akkor meghalok – védd ezt az eszedbe, és már semmi más nem fog fontosnak tűnni. Minden, ami hátráltat, a testünkhöz való ragaszkodásból és életünk nagyra tartásából fakad. Egy tévedés miatt meghalni nagy öröm forrása – védd ezt az eszedbe, és mindennel könnyedséggel fogsz szembenézi. Így hát – és ez rám is és mindenki másra is vonatkozik –, ha igazán a Világon-túlira törekszünk, akkor teljes elszántsággal támaszkodjunk az Útra, ne hagyjuk, hogy szívünk legyőzzön és ne tartsuk túl sokra a létforgatag dolgait.”

40.

又云、「近來の遁世の人といふは、もとゞり切りはつれば、いみじき學生・説經師となり、高野にのぼりつれば、めでたき眞言師、ゆゑしき尺論の學生になり、或はもとは假名の「し」文字だにもはかしくかきまげぬものなれども、梵漢さるていに書きならひなどしあひたるなり。然而生死界を厭心もふかく、後世のつとめをいそがはしくする様なる事は、きはめてありがたき也。はやもとゞりなどきりけん時は、さりとも、此心をばよもおこしたてじとおぼゆる様なるを、我執・名聞甚しき心をさへ、おこしあひたる也。某が遁世したりし比までは、猶世をのがるゝ様にはあるをだにもこそすつれ、なきをもとむる事はうたてしき事なりと、ならひあひたりしあひだ、世間出世につけて、今生の藝能ともなり、生死の餘執とも成て、つゝに後世のあだとなりぬべきは、ちかくもとをくも、とてもかくても、あひかまへてせじとこそ、このみならひしか。されば、大原高野にも、其久さありしかども、聲明一も梵字一にもならはで、やみにしなりと云々。たゞ、とてもかくても、すぎならひたるが、後世のためにはよきなり」。

Ezt is mondta:

„Napjaink szerzetesei, ahogy levágják hajukat, rögtön nagyszerű buddhista tudósokká és szútramagyarázókká válnak, felmennek a Kōya-hegyre, ahol kitűnő shingon mesterek és a kommentárok szakértői lesznek. Bár korábban még a *shi* szótagjelet¹⁸ sem tudták megfelelően görbítve leírni, most már a kínai és szanszkrit írást is művelik. Viszont emiatt rendkívül nehéz olyat találni, aki szíve mélyéről megveti a létforgatagot, és aki szorgalmasan a Világon-túlira törekszik. Amikor először levágták hajukat, eltökéltnak tűntek, hogy soha ne kerítse őket hatalmába az ambíció, mégis, gondolataikat az énközpontúság és a hírnév iránti vágy vezérli.

18 A japán hiragana 平仮名 készlet tagadhatatlanul legegyszerűbb írásjele: し.

Addig a pontig, amíg jómagam el nem hagytam a világi életet, megtanítottak arra, hogy a világból való elmenekülés legalábbis a tulajdonunk feladását jelenti, és hogy szégyenletes dolog a meg nem lévő dolgok után vágyakozni. Így hát elhatároztam, hogy nem veszek részt semmilyen tevékenységben, akár világiakkal, akár szerzetesekkel, például hogy elsajátítsam ezen élet művészeit, és nem teszek semmi olyat, legyen az közel vagy távol, ami felébresztené a kötődést a létforgataghoz, és így végső soron akadályoztatna a Világon-túli tekintetében. Ebből kifolyólag, bár sok időt töltöttem Ōharában¹⁹ és a Kōya-hegyen, sem egy himnuszt, sem akár egy szanszkrit betűt nem tanultam meg” – így beszélt.

Akárhogy is, a Világon-túlra való igyekezetünkben a legjobb, ha csak kimérten leéljük életünket.

41.

又云、「遁世者は、なに事もなきに、事闕ぬ様をおもひつけ、ふるまひつけたるがよきなり」。

Ezt is mondta:

„Elvonult szerzetesként az a helyes, ha bár semmid sincs, mégis úgy érzed, hogy semmiben sem szenvedsz hiányt.”

42.

又云、「袈荷・籠負など執しあひたるは、彼を用る本意をしらざる也。あひかまへて、今生は一夜のやどり、夢幻の世、とてもかくてもありなむと、眞實に思ふべきなり。生涯をかるくし、後世をおもふ故、實にはいきてあらんこと、今日ばかり、たゞいまばかりと眞實に思ふべきなり。かくおもへば、忍がたきこともやすく忍ばれて、後世のつとめもいさましき也。かりそめにも、一期を久からむずる様にだに存じつれば、今生の事おもくおぼえて、一切の無道心のこと出来也。某は三十餘年、此理をもて相助て、今日まで僻事をしいださざるなり。今年ばかりかとまでは思し

19 A *hijirik* tevékenységének két fő helyszíne volt, a *honji* 本寺 („eredeti templom”) és a *bessho* 別所 („külön hely”). A *besshók* voltak a legkülönbözőbb helyekről származó *hijirik* gyülekezőhelyei (Hirota 1989: xxix.). Ōhara is egyike volt az ilyen *besshóknak*.

かども、明年までとは存ぜざりき。今は老後也。よろづはたゞ今日ばかりと覺る也。出離の詮要無常を心にかくるにある也」。

「資縁無煩人も、のどかに後世のつとめするは、きはめてありがたき也。これをもておもふに、資縁の有無によらず、たゞ心ざしの有無による也。然ば、某は資縁の希望は、ながく絶たる也。たゞ後世ばかりぞ大切なる。又自然にあれば、あらるゝ也。後世を思ふ人は、出離生死のほかはなに事もいかにあらばあれと、うちすつる意樂に、つねに住するなり。佛の御心に眞實にかなひて、誠の供養なる事、たゞいさゝかも、出離の心をおこすにある也。有待身、縁をからずといふことなければ、紙衣、自世事おりにしたがひて、いとなめども、大事がほにもてなして、後世のつとめにならべたる様に思ふ事、返々無下の事也。

むかしの人は世をすつるにつけて、きよくすなほなるふるまひをこそ、したれ。近來は遁世をあしく心えて、かへりて、氣きたなきものに成あひたる也。

後世者といふものは、木をこり水をくめども、後世をおもふものゝ、木こり水をくむにてあるべきなり」。

「某は事にふれて、世間の不定に此身のあだなる事をのみ思ふあひだ、折節につけて、起居のふるまひまでに、あやうき事おほくおぼゆるに、御房たちは、よにあぶなかりぬべきおりふしにも、いさゝかも思ひよせたる氣色もなき也。まして、うちふるまひたるありさまなど、よに思ふ事もなげにみゆるなり。さればたゞ、無常の理も、いかにいはむにはよるべからず。いさゝかなりとも心にのせてのうへの事也」。

「後世者はいつも旅にいでたる思ひに住するなり。雲のはて、海のはてに行とも、此身のあらんかぎり、かたのごとくの衣食住所なくてはかなふべからざれども、執すると執せざるとの事のほかにかはりたるなり。つねに一夜のやどりにして、始終のすみかにあらずと存ずるには、さはりなく念佛の申さるゝ也」。

「いたづらに、野外にすつる身を、出離のためにすてゝ、寒熱にも病患にもをかさるゝは、有がたき一期のおもひ出かなと、よろこぶ様なる人のありがたきなり」。

「非人法師の身に學問無用といふことも分際あるべき事也。器量あらむものは、如形往生要集の文字よみ風情の事をもて、生死無常のくはしきありさま、念佛往生のたのもしき様など、時々はくり見るべき也。されば、僧都御房も念佛者の十樂おぼえざらんは、無下の事也など仰せられたる也。又學問すべしといへばとて、一部始終を心得わたり、文々句々分明に、存知せむなどいふ心ざしは、ゆめあるべからず。たゞ文字よみなどしたるに、やすらかに心得らるゝ體なり、大要貴き所くり

みるほどの事なり。此故實を得つれば、相違なし。教の本意後世にすゝむ、大なる要となる也。又これ程の事なりとも、我執名聞もまさる様におぼえ、一向に可停止之。藥を毒となす事、返々をろかなる事也。一文一句なれども、心得によりて念佛もまめにおぼえ、後世の心もすゝみ、いそぐ様なる心ばへいでくる體におぼえ、たうとき文どもをも、時^くはみるべき也。但、天性器量をろかならんものは、これほどの學問もなくとも、一向稱念すべき也。行を眞心にはげまば、教の本意にたがふべからず。信心道心も、行ずればをのづからおこる事也」。

「後世の學問は後世者にあひてすべき也。非後世者の學問は人を損ずるがをそろしき也。蛇の心をば蛇がしるやうに、後世の事をば後世者がしるなり。たとひわが心をば損ずるまではなくとも、人の欲をましつべからむ物をば、あひかまへて^く不可持之」。

Ezt is mondta:

„Ragaszkodni tarisznyátokhoz vagy kosaratokhoz annyi, mint szem előtt téveszteni eredeti funkciójukat. Akárhogy is, jól észben kell tartanotok, hogy ez az élet nem más, mint szállás egy éjszakára, álmok és illúziók világa. Hogy az életutakat könnyedén vegyétek és a Világon-túl járjon eszetekben, igazán tudnotok kell, hogy életetek a mán múlik, egyedül ezen a pillanaton múlik. Ha erre rájöttök, a nehezen elviselhető dolgokat is könnyen elviselitek, törekvésetek a Világon-túlra pedig rendíthetetlen lesz. Ha egy pillanatra is felmerül bennetek, hogy életetek akár hosszú is lehet, nagy jelentőséget fogtok tulajdonítani az élet dolgainak, és megjelenik minden, ami hátráltatja az Utat. Már vagy harminc éve van ez a gondolat nagy segítségemre, és a mai napig még egyszer sem vétkeztem. Még ha fel is merül bennem az eshetőség, hogy az idei az utolsó évem, az már nem foglalkoztat, hogy jövőre mi lesz. Én már megöregedtem. Egyszerűen csak észben tartom, hogy minden egyedül a mán múlik. A megszabadulás lényege a mulandóság szívbe vésésében rejlik.

Még egy szükségleteiben gondtalan ember számára is roppant nehéz dolog a Világon-túlra összpontosítani. Ezt figyelembe véve úgy tűnik, hogy ez nem a napi betevő meglétén avagy hiányán múlik, hanem a helyes hozzáállás meglétén vagy hiányán. Épp ezért jómagam már rég lemondtam efféle szükségletek hajszolásáról. Kizárólag a Világon-túli számít. Továbbá, ha hagyjuk a dolgokat természetesen zajlani, lehetséges a boldogulás. A Világon-túlra törekvő ember lakozzék mindig a hátrahagyás ezen gondolatában: a létforgatagból való megszabaduláson kívül minden dolog legyen csak úgy, ahogy van. A Buddha szívének igazán tetsző és valóban helyénvaló felajánlás, még ha kicsi is, a megszabadulás gondolatának

felébresztése. Ennek az anyagtól függő testnek nem lehet szabadsága az élet szükségletei alól, ezért papírruhákkal és a kezem ügyébe kerülő dolgokkal intézem az életemet, de hatalmas ostobaság lenne ezeket a dolgokat fontosnak hinni, és a Világon-túlra való igyekezet mellé sorolni őket.

A régiek a világi élet elhagyása után tisztán és őszintén éltek. Manapság már rosszul értelmezik az elvonulást, és pont ellenkezőleg, romlott lelkűekké válnak.

A Világon-túlra igyekvő, még ha fát is vág vagy vizet is húz fel éppen, legyen mindezen cselekvések közben is a Világon-túlra törekvő ember.

Bármire is nézek, csak a világ bizonytalanságát látom, és benne önmagam mulandóságát, így alkalmanként, bár lehet, hogy csak egy hétköznapi eseményről van szó, úgy érzem, hogy nagy bajban vagyok. De ti, szerzetesek, még akkor sem mutatjátok a tudatosság legcsekélyebb jelét, amikor valóban veszélyben vagytok. És amikor látlak benneteket a mindennapi munkátok során, még kevésbé tűntök aggódónak. A döntő dolog tehát nem az, hogy hogyan fogalmazom meg a mulandóság igazságát. A kérdés az, hogy a szívetekre veszitek-e azt egy kicsit is.

Az Világon-túlra törekvő lakozzék abban a gondolatban, hogy úton van. Hiába utazik a felhők vagy a tenger határain túlra, amíg testtel bír, nem nélkülözheti a legszükségesebbeket: ruházatot, élelmet és lakhelyet. Mindazonáltal nem mindegy, hogy ragaszkodik-e vagy sem. Ha mindig elméjében őrzi, hogy ez csak szállás egy éjszakára, nem pedig végtelen időzés, akkor semmi sem akadályozhatja meg a *nenbutsu* ismétlésében.

Bár egy mezőn elterülve fogom végezni, az, hogy a megszabadulás kedvéért elhagytam magam, átélve hideget, hőséget és betegségeket – ez egy módfelett áldásos élet emléke lesz! Milyen ritkák azok, akik így örülnek.

Fokozat kérdésének kellene lennie annak is, hogy egy bűnös szerzetes számára a tanulás hasztalan. Aki teheti, időnként fussa át Genshin *Ōjōyōshū* című könyvét, elolvassa azokat a részeket, amelyek a létforgatag mulandóságát, a *nenbutsu* általi születés bizonyosságát és az ehhez hasonlókat tárgyalják. Ezért mondta a tiszteletreméltó [Myōhen] szerzetes: „Egy *nenbutsu* gyakorló számára megbocsáthatatlan, ha nem tudja, mi a tíz öröm.”²⁰ Mindazonáltal soha nem szabad minden szó és kifejezés alapos elsajátításán vagy világos megértésén

20 Az *Ōjōyōshū* második fejezete alapján: 1) a halál pillanatában találkozni Amidával és a *bodhisattvák* gyülekezetével; 2) Amida földjén születni egy lótuszvirágban; 3) kiváló tulajdonságok és képességek megszerzése; 4) a Tiszta-föld gyönyöreinek tapasztalása; 5) szüntelen öröm; 6) megmenteni azokat, akiket ismertünk; 7) a *bodhisattvák* társaságában lenni; 8) látni Amida buddhát és hallani tanítását; 9) felajánlásokat tenni a buddháknak; 10) elérni a buddhaságot.

fáradozni azt gondolva, hogy ez a tanulás szükségszerű. A szöveg olvasásakor elég, ha különösebb fáradozás nélkül megértjük, és általában áttekintjük a legjelentősebb részeket. Ha valaki elsajátítja ezt az ősi módszert, nem fog tévútra lépni. A tanítás eredeti lényege, hogy a Világon-túlra juttasson bennünket. Ha csak ilyen mértékben tanulsz is, de úgy érzed, hogy az énhez való kötődés vagy a hírnév iránti vágy növekszik közben, akkor határozottan fel kell hagynod vele. A gyógyszer méreggá változtatni a legnagyobb ostobaság. Másrészt, ha akár csak egyetlen mondat vagy kifejezés felfogása révén is úgy érzed, hogy komolyabban foglalkozol a *nenbutsuval*, vagy hogy az *ōjōra* való törekvésed megerősödött, vagy hogy a sürgősség érzése felébredt benned, akkor időről időre el kell olvasnod a szent szavakat. Az a személy azonban, akinek veleszületett képességei csekélyek, még ilyen szintű tanulás nélkül is teljes szívvel hirdesse a Nevet. Ha valaki igaz szívvel törekszik a gyakorlatban, nem fog eltérni a tanítás eredeti lényegétől. A hit és az út szíve magától fog kialakulni, ha gyakorlunk.

A Világon-túlra juttató tanítás tanulmányozását olyan emberrel kell végezni, aki szintúgy a Világon-túlra törekszik. Fennáll a veszélye, hogy az ilyen törekvés nélküli ember tanulása káros lesz másokra nézve. Ahogy egy kígyó szívét csak egy másik kígyó értheti meg, úgy a Világon-túl dolgait a Világon-túlra törekvő érti csak meg. Még ha a szívünknek nem is árt, nem szabad semmi olyat birtokolnunk, ami másokban a kapzsiságot táplálná.”

43.

又云、「如_レ形も、非人をたて、心やすく念佛せんと思はんものは、出世の財なを可_レ閤之。況世間の資縁はあひかまへて_レ、事すくなき様にふるまひなすべき也。はだへをかくし、命をつぐ事も、非人の身に相應して、出離の心ざしもけがさぬやうに、たくむべき也」。

Ezt is mondta:

„Azoknak, akik remeteként könnyed szívvel a *nenbutsut* kívánják gyakorolni, el kell hagyniuk még az otthontalanság *dharmaeszközeit* is. Mondanom sem kell, így sokkalta jobban fognak ügyelni készleteikre, így hozzászokva a nincstelenséghez. Meztelen bőrük elrejtésekor és mindennapi betevőjük megszerzésekor is úgy kell eljárniuk, az elvonult életnek megfelelően, hogy az ne gátolja a megszabadulás vágyát.”

44.

或時仰らるゝ、「年來死をゝそれざる理をこのみ、ならひつる力にて、此所勞もすこしよき様になれば、死なでやあらんずらむと、きものつぶるゝ也。さればこそ、御房達のかご負一もよくしてもたんとしあひ給たるをば、制したてまつれ。たゞ今はなに事なき様なれども、つゐには生死の餘執と成べき也。しかればあひかまへて、つねに此身をいとひにくみて、死をもねがふ意樂をこのむべき也」。

「後世の事は、たゞしづかに案ずるにあるなり」。

「むかしの阪東の人、京に長居しつれば、臆病になる也。これ後世者の才覺也。身しづかに心すむなどいふ事は、いさゝかなれども、名利をはなれてのうへの事也。然を幽玄なる樓にうそぶきたるばかりをもて、心のすむと執するが故に、獨住の人おほくは、僻事にしなす也」。

Egy alkalommal így okított:

„Már jó ideje nem félek a haláltól – ezzel az erővel felruházva, amikor úgy látom, hogy állapotom kezd kissé jobbra fordulni, meghökkenek azon, hogy még nem jött el az időm. Így hát, drága szerzetesek, vessetek véget még akár annak a váagnak is, hogy jobb tarisznyátok legyen. Most nem tűnhet nagy dolognak, de a végén a létforgataghoz kötne benneteket. Ezért hát szakadatlanul vessétek meg ezt a létezést, és lelkesedjete a halál gondolata iránt.

A Világon-túltit illető dolgok a csendes elmélkedésen múlnak.

A régi bandōiak,²¹ amikor sokáig voltak a fővárosban, elfogta őket a rettegés. Nos, pont így van ez a Világon-túlra törekvőkkel. A test megnyugtató és az elme megtisztító csekélységnek tűnhet, de ezek mind a hírnév és vagyon utáni vágyakozás eldobása után következnek. Sokan, akik egyedülként élnek, megtévesztik magukat misztikus elvonulási helyükről való dicsekvésükkel és elméjük vélt tisztaságához való ragaszkodásukkal.”

45.

明遍僧都云、「紙ぎぬに衣紋つくろふ程の者は、不覺人にて有なり」。

Myōhen szerzetes mondta:

„Távol áll attól a megvilágosodás, aki papírba öltözve igazgatja ruháját.”

21 Bandō 坂東: A Kantō 関東 régió régi neve.

46.

又云、「或人たづね申云、「一向に後世のためと思ひてし候はん學問いかゞ候ふべき」。仰云、「始は後世のためと思へども、後には皆名利になるなり」」。

Ezt is mondta:

„Megkérdeztem valakitől, miként kéne teljesen a Világon-túlra fókuszálva tanulnom. Azt válaszolta, bár először a Világon-túl járna az eszemben, végül ez mindenkinél átalakul a hírnév és vagyon hajszolásává.”

47.

折^レ被^レ仰云、「某が身には、此御山に居初めたりけるが、惡事にて候ける。遁世しなん後は、ほだの上に、味噌焼きなどうちをきて、はさみくふ風情にて有なんずるところと思ひしに、かへりてやの物になりて、ゆゝしげなるありさまにて候事、本意相違の事也。これは内心をばしらず、か様にて閉籠たる體に候事を、人の心にくゝおもへる故なりとて、にがみたまひしなり」。

Gyakran beszélt így:

„Ami jómagamat illeti, bánom, hogy elkezdtem ezen a hegyen lakni. Úgy gondoltam, a világi élet feladása után babpasztát fogok élelem gyanánt melegíteni mindenféle gallyakból rakott tüzem felett, de pont ellenkezőleg, az Út emberének kezdtek el hívni és pompás körülmények közt élek, ami aligha felel meg eredeti szándékomnak. És ez azért van, mert akik nem ismerik szándékomat, látják, ahogy elvonultan élek, és ezt csodálatra méltónak tartják” – mondogatta keserűen.

48.

行仙房云、「身意に作罪をば口業にてこそ懺悔すべきに、いたづらごとにひまをいるゝことよ」。

Gyōsen-bō²² mondta:

„Bár testem és elmém bűnei miatt szavaimmal [*nenbutsuval*] kellene vezekelnem, mégis hiábavaló dolgokkal múlatom az időt.”

49.

又云、「天地はものゝ要にたゝずといへども、諸の事をふくめり。道人もかくのごとし。たゞ何事も要にたゝぬ身に成たらん、大要の事なり」。

Ezt is mondta:

„Bár azt mondják, ég és föld nincsen hasznunkra, a számos dolgot mégis magukba foglalják. Az Úton járó is pont ilyen. Hogy ne váljon teljességgel semminek a hasznára: ez a valódi haszon.”

50.

又云、「たゞ佛道をねがふといふは、別にやうくしき事なし。ひまある身となりて、道をさきとして余事に心をかけぬを第一の道とす」。

Ezt is mondta:

„A Buddha útjára való törekvésben még nincs semmi különleges. Tégy róla, hogy legyen időd, és rendelkez az elmével, ami minden más elé helyezi az Utat: ez a legelső lépés.”

22 Gyōsen-bō 行仙房: Shōkō Shōnin és Zenshō-bō tanítványa, shingon szerzetesből lett tiszta-föld gyakorló.

一言芳談抄卷之下

Ichigon hōdan shō: II. rész

51.

敬蓮社云、「日來後世の心あるものも、學問などしつれば、大旨は無道心になる事にてあるなり」。

Kyōrenja²³ mondta:

„Bár már régóta váagsz a Világon-túlra, ha tanulásba kezdesz, azzal legtöbbször csak az Út elérését fogod akadályozni.”

52.

有云、「解脱上人食事の氣味覺るをいたみて、調へたる物に水をいれたまひき」。

Valaki ezt mondta:

„Gedatsu Shōnin, mivel érzékeny volt az ízlelése, az elkészített ételbe mindig vizet öntött.”

53.

有云、「心戒上人、つねに蹲居し玉ふ。或人其故を問ければ、三界六道には、心やすくしりさしすへて、あるべき所なきゆへ也、云々」。

Valaki ezt mondta:

„Shinkai Shōnin²⁴ mindig csak guggolt. Amikor valaki efelől érdeklődött, azt válaszolta, azért guggol folyton, mert a három létsíkon és a hat világban nincs olyan hely, ahol nyugodt szívvel le lehetne ülni.”

23 Kyōrenja 敬蓮社: Úgy tartják, 1214-ben találkozott Hōnen tanítványával, Seikakuval, és hogy később Shōkō közeli tanítványa lett.

24 Shinkai Shōnin 心戒上人, világi nevén Taira no Munechika 平宗親. Taira no Munemori 平宗盛 fogadott fia, Awa provincia ura. A Taira család bukása alatt feladta világi hatalmát és a Kōya-hegyre költözött.

54.

松蔭の顯性房云、「渡に出たる舟に行あひたるには、先つかみつきて、のるほかに別の手なし。今生の愛河をわたらんとおもふに、彌陀の名號の聞得つる上には、仰信して稱名するほかには別の様なき也。なまざかしき知恵に損ぜらるゝ事を、眞實におもひしる、人ごとになきなり」。

Shōin szerzetese, Kenshō-bō²⁵ mondta:

„Amikor pont a hajó távoztakor érsz a kikötőbe, csak egy dolgot tehetsz: megragadod az elejét és felkapaszkodsz. Ha az ezen élethez való ragaszkodás folyóján kívánsz átkelni, azon felül, hogy eljutott hozzád Mida neve, és hittel bízod magad a Név ismételtsére, nincs más teendőd. Nekünk, embereknek fel sem tűnik, hogy mennyi bajunk származik saját számító bölcsességünkől.”

55.

又云、「心の専不専を不論して、南無あみだ佛ととなふる聲こそ詮要と眞實に思ふ人のなき也」。

Ezt is mondta:

„Nincs olyan ember, aki igazán azt gondolná, hogy a szív őszintesége helyett egyedül csak a *Namu Amida Butsu* ismételése volna a fontos.”

56.

又云、「眞實に此身を佛にまかせたてまつる心をば、人ごとにおこさるゝ也。後世のつとめに、暇をおしむものは一人もなきなり」。

Ezt is mondta:

„Nincs olyan ember, aki őszintén rábízta volna magát a Buddhára. Senki sem szánja már idejét a Világon-túlra való törekvésre.”

25 Kenshō-bō 顯性房 (1154–1225): 1199-ben kinevezett főminiszter, 1216-ban vallásos életbe kezdett. Úgy tartják, a Shōkū 証空 (1177–1247) alapította seizan 西山 irányzatban tanult.

57.

又云、「佛たすけ玉へと思ふ心を、第一のよき心にてあることを、眞實に思ひしる事、人ごとになきなり」。

Ezt is mondta:

„*Buddha, ments meg!* – Senki sem hiszi igazán, hogy ez a gondolat a legfontosabb.”

58.

又云、「心ぐるしき希望どもを、なげすてゝ、たゞありのまゝなる心にて、平に名號をとなへんと思へるときは、はてすくなし。黑白を辨ざるほどの物になりて、平に念佛せむと、思へる意樂を眞實におこせる人もなき也。阿彌陀佛の本願他力の不思議の身をば、いか程のちからと知りたるやらん。人ごとに分際を作て、罪惡の身をかへりみで、佛力法力におもひつかざるなり。然間、罪業も、いよ〈とゞまらざる也。これは返々もあしき心なり」。

Ezt is mondta:

„Végső soron kevesen vannak, akik eldobják a szívet kínzó vágyakat, hogy könnyű szívvel, buzgón ismételjék a Nevet. Senki sem ébresztette még fel igazán az elhatározást, hogy úgy belemerüljön a *nenbutsuba*, hogy még a feketét se tudja megkülönböztetni a fehértől. Felfogjuk mi egyáltalán, hogy miféle erő rejlik Amida buddha eredeti esküjében, a Külső-erőben? Társadalmi pozíciókkal vagyunk elfoglalva, ahelyett, hogy visszatekintve létezésünk bűneire, a Buddha és a Törvény erejére gondolnánk. Így hát gonosz karmánknak semmi sem szab gátat. Ez egy rendkívül káros hozzáállás.”

59.

又、「死をいそぐ心ばへは、後世の第一のたすけにてあるなり」。

Ugyancsak:

„A halált siettető szív lesz a legnagyobb hasznunkra a Világon-túl.”

60.

又云、「むかしは後世をおもふ者は、上臈は下臈になり、智者は愚者になり、徳人は貧人に成、能あるものは無能にこそ成しが、今の人はこれにみなたがへり。我は高野にはじめも中比もひさしくありしかども、梵字一もならず。名利を捨つるならひには、ある能をだにもこそ捨つれ、ならふ事はうたてしき事也。我は三十餘年、さ様の事知らじとならひし也。よく捨つれば、すてぬものゝ様にてあるなり。名利を捨といへばとて、同行をはぢず、紙衣ひとつもとめて、きるほどの事をいふにはあらず。これ程の名利は後世をたすくるなり。

小兒の母をたのむは、またく其故を知らず、たゞたのもしき心ある也。名號を信敬せんこと、かくのごとし」。

Ezt is mondta:

„Régen, aki a Világon-túlra vágyott, főpap esetében novíciussá vált, bölcs esetében bolonddá, a bővelkedő szegénnyé, a tehetséges pedig tehetségtelenné. De a mostani emberek ennek pont fordítottjai. Fiatalságomat és felnőttkorom jó részét is a Kōya-hegyen töltöttem, mégsem tanultam meg egy szanszkrit betűt sem. Hogy hozzászokjunk a hírnév és javak eldobásához, a már meglévő képességeinket is el kell dobnunk, újakat meg főleg nem szerezhethünk. Már jó harminc éve szokásom, hogy nem szerzek ilyen tudást. Ha rendesen megválnak a dolgoktól, olyanokká válunk, akik mintha semmitől sem váltak volna meg. A hírnév és vagyon eldobása nem jelenti, hogy szégyenkezünk kellene gyakorlótársaink miatt, vagy hogy még papírruhát sem szerezhethünk magunknak. Ez a fajta hírnév és vagyon még jól jön nekünk a Világon-túli keresésében.

Egy kisgyermek, amikor édesanyjára támaszkodik, nem tudja ennek pontos okát, egyszerűen csak szívével megbízik benne. A Névre bízni magunkat pontosan ugyanilyen.”

61.

聖光上人云、「八萬法門は死の一字を説く。然ば則、死を忘れざれば、八萬法門を自然に心得たるものにてある也」。

Shōkō Shōnin mondta:

„A nyolcvanezer tanítás²⁶ mind ezt az egy szót magyarázza: halál. Így hát, ha nem feledkezel meg a halálról, a nyolcvanezer tanítást természetesen fogod szívedbe vésni.”

62.

有云、「故寂願房、所勞の時、敬仙房談申云、「在家のものゝ流鏑馬ならず時は、さまぐに儀式作法をならべて習ども、まさしく其日にあたりて、すぐに射んとて、はたと馬を出しつるうへは、相構、射あてんと思ふ外は、他事なき也。其定に日ごろは、後世の事、とかくこのみ習つれども、いますでに病床にのぞみたり。他念なく念佛して往生せむと思ひ取給べし」と候ひし也」。

Valaki ezt mondta:

Mikor a hajdani Jakugan-bō²⁷ megbetegedett, Kyōsen-bō²⁸ ilyen tanácsot adott neki: „A világi lovasíjászok mindenféle rituálét és etikettet tanulnak, de mégis, amikor valóban eljön a nagy nap, hamar a lövés kerül középpontba, és amikor elrugaszkodnak lovukkal, egészen biztos, hogy a lövésen kívül semmi máson nem fog járni az eszük. Hasonlóan, a Világon-túlít illetően buzgón tanulmányoztál ilyen-olyan dolgokat, most pedig itt fekszel betegágyadon. Egyéb gondolatok helyett most koncentrálj a *nenbutsura*, ezzel elérve az *ōjōt*.”

63.

中蓮房云、「本願に歸し、名號を信じてむ上は、念佛相應の教文なればとて、文にむかひていとまを入候事はみなこれ順魔にてあるなり」。

Chūren-bō²⁹ mondta:

„Miután menedéket leltél az eredeti esküben, és hitedet a Névbe vetetted, az már csak saját káros berögzülésed, hogy egy szövegre időt akarsz pazarolni, csak azért, mert az megfelel a *nenbutsu* tanításának.”

26 A hagyomány szerint a Buddha nyolcvanezer tanítást hagyott hátra, hogy képességei és hajlamai szerint mindenki megtalálja a neki megfelelőt.

27 Jakugan-bō 寂願房: Myōhen egyik tanítványa a Kōya-hegyen.

28 Kyōsen-bō 敬仙房: Hōnen, később Myōhen tanítványa a Kōya-hegyen.

29 Chūren-bō 中蓮房: Ismeretlen.

64.

敬佛房云、「後世者の法文は、紙一枚にすぎぬなり」。

Kyōbutsu-bō mondta:

„A Világon-túlra igyekvők *dharmája* nem több egy oldalnál.”

65.

又云、「後世者の法文は、義はあさくて、心ざしがふかゝるべき也」。

Ezt is mondta:

„A Világon-túlra igyekvők *dharmájának* filozófiája sekélyes, eltökéltsége viszont mély kell, hogy legyen.”

66.

又云、「或時心佛房に示云、世間の鍛冶番匠等が其道を傳事は、かならずしもことごとく教ねども、其中に宗とあることをしつれば、其道を傳たりといふぞかし。其定に此二、三年そひたるしるしには、世をのがれたる身にて、無常を忘れずしてだにあらば、本意なるべし」。

Ezt is mondta:

„Egyszer így tanítottam Shinbutsu-bōt:³⁰ Amikor a világi kovácsok és ácsok továbbadják tudományukat, még ha nem is tanítanak meg minden egyes dolgot, ha a tanítvány elsajátította a lényegét, akkor a tudás már átadottnak számít. Ehhez hasonlóan, még ha a velem töltött két-három év csak arra volt jó, hogy elhagyjátok a világi életet és soha ne feledjétek a mulandóságot, eredeti célomat elértem.”

67.

俊乗房云、「後世をおもはんものは、糶汰瓶一も、もつまじき物とこそ心えて候へ」。

30 Shinbutsu-bō 心仏房: Annyit tudni, hogy Kyōbutsu-bō tanítványa volt.

Shunjō-bō³¹ mondta:

„A Világon-túlra törekvő ember még egy babpasztás edényben is felismeri, hogy azt nem szabad birtokolni.”

68.

乗願房云、「さすがに歳のよるしるしには、淨土もちかく、決定往生しつべき事は、思ひしられて候也。所詮、眞實に往生を心ざし候はんには、念佛は行住坐臥を論ぜぬとなれば、たゞ一心に、ねても覺ても、たちゐ、おきふしにも、なむあみだ佛」と申て候は、決定往生のつとゝおぼえて候なり。學問も大切な様に候へども、さのみ往生の要なることも候はず。又學して一の不審を抜といへども、するにしたがひて、あらぬ不審のみいできたるあひだ、一期は不審さばかりにて、心しづかに念佛する事もなし。然而念佛のたよりにはならで、中々大なるさはりにて候也」。

Jōgan-bō³² mondta:

„Végző soron az öregség jele, hogy kellően tudatosul bennünk, a Tiszta-föld már közel van és egészen biztosan újjászületünk ott. Az, hogy történetesen sétálsz, állsz, ülsz vagy fekszel, miközben a *nenbutsut* mondod, végző soron nem számít, ha valóban a születésre törekszel; így egyszerűen azzal, hogy összpontosított elmével mondod, hogy *Namu Amida Butsu, Namu Amida Butsu*, ébren és alvás közben, állva és ülve, felkelve és nyugovóra térve, máris mindened megvan ahhoz, hogy az *ōjō* biztossá váljon. Bár a tanulás is fontos, nem kimondottan fontos az *ōjō* tekintetében. Ha tanulással meg is szabadulunk egy bizonytalanságtól, sok egyéb bizonytalanság fog fellépni, és miközben ezeket igyekszünk kibogozni, elmúlik egy egész élet anélkül, hogy nyugodt szívvel ismételni tudnánk a *nenbutsut*. Így hát ez nem segíti elő a *nenbutsut*, hanem meglehetősen hátráltatja azt.”

69.

有云、「後世をねがはゞ、世路をいとなむがごとし。けふすでに暮ぬ。渡世はげまざるにやすし。今年もやみと闌ぬ。一期いそがざるに過ぬ。よるにはふしてなげ

31 = Shunjō Shōnin.

32 Jōgan-bō 乗願房 (1168–1251), más néven Sōgen 宗源. Fujiwara no Nagakata 藤原長方 fia. Ezoterikus buddhizmust tanult, a szanszkrit nyelvben is jártas volt. Áttért a tendai irányzathoz, végül Hōnen tanítványa lett.

くべし、いたづらにくれぬることを。暁にはさめて思ふべし、ひめもすに行ぜむ事を。懈怠の時には、生死無常を思へ。惡念思惟の時には、聲をあげて念佛すべし。鬼神魔縁等にをきては、慈悲ををこして利益をあたへ、降伏の思ひをなす事なかれ。貧は菩提のたね、日々に佛道にすゝむ。富は輪廻のきづな、夜々に惡業をます」。

Valaki ezt mondta:

„A Világon-túlra vágyni olyan, mint életünk útját igazgatni. Mára bealkonyult. Munkánkban könnyedén esünk lustaságba. Ez az év is hamar elszáll, sietség nélkül ért véget egy élet. Éjszaka, amikor lefeküdtök, gyászoljátok ezt a hiábavaló alkonyt. Hajnalban pedig, mikor felébredtek, fogadjátok meg, hogy a nap végéig gyakorolni fogtok. Hanyagságotok idején jusson eszetekbe a létfordatag mulandósága. Ha gonosz gondolatotok támadna, nagy hangon mondjátok ki a *nenbutsut*. Amikor démonokkal és lidércekkel találkoztok, ébresszétek fel együttérzéseket, és próbáljátok meg segíteni nekik; ne érezzétek úgy, hogy le kell győznötök őket. A szegénység a megvilágosodás magja, amely napról napra előbbre visz minket a Buddha-ösvényen. A vagyon a létfordataghoz kötő lánc, amely éjről éjre gyarapítja a gonoszságot.”

70.

解脱上人云、「一年三百六十日は、みな無常にしたがふべき也。しかれば、日夜十二時は、しかしながら、終焉のきざみと思ふべし」。

Gedatsu Shōnin mondta:

„Háromszázhatvan nap van egy évben, és mindnek a mulandóságot kell hirdetnie. Ezért hát, a nappalok és éjjelek tizenkét órájában tartsátok észben, hogy bármelyik pillanat lehet az utolsó.”

71.

明遍僧都云、「無智にぞありたき」。

Myōhen szerzetes mondta:

„Bár ostoba volnék!”

72.

敬仙房云、「一生はたゞ生をいとへ」。

Kyōsen-bō mondta:

„Egész életedben mást se csinálj, csak vedd meg az életet.”

73.

正信上人云、「念佛宗は、義なきを義とする也」。

Shōshin Shōnin³³ mondta:

„A *nenbutsu* irányzatban a filozófia hiányát tesszük filozófiánkká.”

74.

明禪法印云、「往生は、大事なることのやすき也」。

Myōzen főpap mondta:

„Az *ōjōval* egy roppant fontos dolog válik egyszerűvé.”

75.

或人敬日房に問云、「稱名は往生の要としりて、となへ候へども、心には野山の
ことのみ思はれて、口ばかりに唱れば、いかゞ候べき」。答云、「御房はこれへお
はしまさんといふ心にて、立出あゆませ給ふあいだは、あゆむ足ごとに、これへく
とばかりおもひ給ふ事よもあらじ。あらぬことをも思ひてこそ、あゆみ給ひつらめ。
されども、あゆむことやまずして、これまでおはしたり。此定に極樂に往生せむと
いふ願を、こして後、彌陀の名號をとなへ給ふ間には、あらぬことをおぼしめすと
も、稱名やまずして命終まで行給はゞ、往生決定なるべし」。

33 Shōshin Shōnin 正信上人 (1175–1253): Tokudaiji Saneyoshi 徳大寺実能 bal-miniszter (*sadaijin* 左大臣) unokája, Enjitsu 円実 tendai főpap fia. A Hiei-hegyen tanult, majd Hōnen tanítványa lett, akit shikokui száműzetésébe is követett.

Valaki így érdeklődött Kyōbutsu-bōnál:

– Még ha értem is, hogy a Név szólítása az *ōjō* kulcsa, a gondolataim mégis elkalandoznak mezőkre és hegyekre, és végül csak a szám végzi az ismétlést. Mitévő legyek?

Válaszában így felelt:

– Jó szerzetes, amikor elindultál ide, séta közben biztos nem azon járt az eszed folyton, hogy *ide jövök, ide jövök*. Sok más egyéb dologra gondolhattál közben. Ennek ellenére nem hagytad abba a sétálást és eljutottál idáig. Ehhez hasonlóan, ha esküt teszel, hogy a Tiszta-földön fogsz újjászületni, még ha a Név szólítása közben más egyéb gondolataid is támadnak, ha életed végéig nem hagyod abba szólítását, biztos lehetsz az *ōjō* felől.

76.

有云、「高野の空阿彌陀佛の、御菴室のしつらひの、びんぎあしげにて、「すこしか様にしたらばよかりなむ」と、御たくみありける間、「さやうしつらひなさん」と、人申ければ、「いやあるべからず、是又厭離のたよりなり。よしと思ひて心とめては、無益なり」とおほせられける」。

Valaki ezt mondta:

A Kōya-hegyi Kū-Amidabutsu,³⁴ amikor elvonulási helyisége felszereltségét nem találta megfelelőnek, így tervezgetett magában: „Ha ezt így kicsit megváltoztatnánk, máris jobb lenne.” Amikor valaki felajánlotta, hogy elvégzi az átalakítást, ezt mondta neki: „Nem-nem, semmi szükség rá. Jelen állapotában elősegíti a megszabadulásom. Haszontalanná válna, ha szívembe elégedett lennék vele.”

77.

禪勝房云、「所詮淨土門の大意は、往生極樂はやすき事と心得までが大事なる也。やすしと心得つれば、かならずやすかるべき也。然を近代の學生の異義まちなるは、聖教甚深なれば邪正わきまへがたし。但、上人の仰には、さしもの事はなかりき」。

34 = Myōhen.

Zenshō-bō mondta:

„A Tiszta-földön való újjászületés egyszerűségére rájönni a legértékesebb: ez a Tiszta-föld tanítás lényege. Ha rájössz egyszerűségére, akkor kétségkívül egyszerűnek is kell lennie. De még így is, napjaink tudós emberei számtalan eltérő véleményen vannak ezt illetően, és a szent tanítások mélysége miatt nehéz megkülönböztetni a helyest a helytelentől. Ellenben, [Hōnen] Shōnin tanítása mentes volt efféle [nehézségektől].

78.

有云、「比叡の御社にいつはりて、かなぎのまねしたる、なま女房の、十禪師の御前にて夜うち深て、人しづまりて後、ていとう〈と、つゞみをうちて、心すましたる聲にて、とてもかくても候。なう〈とうたひけり。其心を人にしる問れて云、「生死無常の有様を思ふに、此世の事はとてもかくても候。なう後世をたすけたまへと申なり、云々」。

Valaki ezt mondta:

Mélyen az éjszakában, miután már mindenki nyugovóra tért, a Hiei-hegy szentélyénél, a Jūzenji előtt, egy magát papnőnek álcázó fiatal udvarhölgy nagy hanggal vert egy dobon, és gyönyörű tiszta hangon énekelt: „Ó, legyenek úgy, ahogy lenniük kell.”

Miután az emberek újból és újból rákérdeztek, mi volt ezzel a szándéka, így felelt: „Amikor a létforgatag mulandóságára gondolok, ezt mondom: E világ dolgai legyenek úgy, ahogy lenniük kell. Ó, hadd érjek el a Világon-túlra!”

79.

信澄房云、「寂林寺にも、六時禮讃など誦て、聽聞に人あつめなどせば、即所損たるにて有べき也」。

Shinchō-bō³⁵ mondta:

„Még egy eldugott templomban is a fák között, a napi hatszori himnuszéneklés vagy összegyűlni dharmabeszédre maga a hátráltatás.”

35 Shinchō-bō 信澄房: Ismeretlen.

80.

播磨上人、「衣裳を思煩て、高野を退出す。大門の邊にて、鹿の冬毛に生ひかはりたるを見て、立かへりて住山、云々」。

Harima Shōnin³⁶ mondta:

„Mivel nem találtam elégségesnek öltözékemet, elindultam lefelé a Kōyáról. A nagykapu környékén, ahogy megláttam egy őzet, aki téli bundát növesztett, visszafordultam, hogy folytassam hegyi létemet.”

81.

或人、「時料斷絶のよしをきゝて、入興の色ある事。意云。世をのがるゝありさまはけぶりたえて、かすかなるこそ本意にてあれ、云々」。

Valaki ezt mondta:

„Van egy érdekes színezete annak, amikor a nincstelenség előnyeiről hallok. A világ hátrahagyásának lényege rejlik abban, amikor elszáll a füst és beáll a homály nyugalma.”

82.

敬日上人云、「遁世に三の口傳あり。一には同宿、二には同體なる後世者どもの庵をならべたる所に不可住。三には遁世すればとて、日來の有様をことごとくしく不可改云々」。

Kyōjitsu Shōnin³⁷ mondta:

„A remetéknek három íratlan szabályuk van. Az első azt együtt lakást, a második azt tiltja, hogy ott lakj, ahol már egy másik Világon-túlra törekvő felállította elvonulási helyét. A harmadik pedig azt tiltja, hogy a világból való elvonulásunk után [látványosan] megváltoztassuk viselkedésünket.”

36 Harima Shōnin 播磨上人: Ismeretlen. Lehetséges, hogy egy Harima provinciabeli gyakorló (Hirota 1977: 98).

37 Kyōjitsu Shōnin 敬日上人: Tendai tanulmányok után áttért a tiszta-föld hitre Hōnen tanítványa, Ryūkan 隆寛 alatt.

83.

下津村、慈阿彌陀佛云、「竹原聖がよき也。遠山の紅葉、野邊の一樹などの様に、人めにたつはあしきなり」。

A shimotsumurai Ji-Amidabutsu³⁸ mondta:

„A bambuszok közt rejtőzködő *hijiri* a jó. Mint távoli hegyek karmazsin levelei, vagy mint egyedüli fa egy mező közepén, ne legyetek feltűnőek az emberek számára.”

84.

法然上人云、「道心をばぬすみて發したるがよきなり」。

Hōnen Shōnin mondta:

„Az Út szívét titokban a legjobb felébreszteni.”

85.

願生房云、「其昔明遍上人にあひたてまつりて、十八道傳受の次に、字輪觀可奉受よし、所望の處に、上人示云、「學生智者なこのみ給そ。釋迦佛の因位にも、學生智者にてはましまさず。爲_二半偈_一投_レ身、爲_レ帋捨_レ命道心者にてこそ、まし_〈しか。然ば、深法は無用の事也。道心こそ大切なれ、云々」。是を承て後、輪觀雖_レ被_レ許_レ之、不_レ可_レ奉_レ習志相催たりき、云々」。

Ganshō-bō³⁹ mondta:

„Korábban találkoztam Myōhen Shōninnal és miután megkaptam a beavatást a tizennyolc [shingon] szabályba, szerettem volna, hogy útmutatást kapjak a *jirinkan* meditációhoz.⁴⁰ Ekkor a Shōnin ezt mondta:

– Ne lelkesedj a gondolatért, hogy tudós és bölcs ember lesz belőled. Śākyamuni Buddha a gyakorlatai ideje alatt sem volt tudós, bölcs ember. Eldobta a testét, hogy megtanulhassa egy himnusz másik felét, egyszer meg egy tigrisnek áldozta fel magát, ilyen, a megvilágosodásra

38 Ji-Amidabutsu 慈阿彌陀仏: Ismeretlen.

39 Ganshō-bō 願生房: Ismeretlen.

40 *Jirinkan* 字輪觀: Meditáció, melyben az elmélkedés tárgya egy szanszkrit betűkből álló kör.

törekvő ember volt ő. Így hát a mélyértelmű tan hasztalan. Egyedül a megvilágosodásra való törekvés legyen fontos – így beszélt.

Bár engedélyezte, hogy útmutatást kapjak a *jirinkan*hoz, már nem állt szándékomban elsajátítani azt.”

86.

敬佛房云、「遁世といふは、稠林に竹を引くがごとく、物にかゝへられぬなり」。

Kyōbutsu-bō mondta:

„Elvonult remetének lenni annyit jelent, mint ahogy kihúzzunk egy szál bambuszt egy sűrű nádasból, nem hagyjuk, hogy zavarjanak minket a dolgok.”

87.

同人上洛の時、覺明房證蓮房に語申云、「むかしの後世者の振舞と、今の後世者の風情とはかはりて候也。昔の聖どもの沙汰しあひて候しは、其人は後世を思ふ心のあるかなきかの體にてこそ候しが、今は學問し候べき器量などのあるを、後世者のさねと申あひて候也、云々」。敬佛房云、「後世者のふりは、大にあらたまりにけるにこそ」。

Mikor mindketten Kyōtoban voltak, Kakumei-bō⁴¹ ezt mondta Shōren-bōnak:⁴² „A Világon-túlra törekvők már nem olyanok, mint régen. A régi *hijirik*, amikor összegyűltek, azt vitatták meg, hogy ennek és annak az embernek a Világon-túlin járnak-e a gondolatai, vagy sem, de manapság már afféle dolgokról diskurálnak, hogy a törekvés alapvetése a minél nagyobb tudás felhalmozása.”

Kyōbutsu-bō hozzáfűzése ehhez: „Pont azért, mert a Világon-túlra törekvők hozzáállása nagyon megváltozott.”

41 Kakumei-bō 覺明房 (1184–1266), más néven Chōsai 長西. Iyo provincia ura, Fujiwara no Kuniaki fia. 19 évesen Hōnen alatt kezdett tanulni. Kubonji templom és a *jōdo shū* Kubonji irányzatának alapítója.

42 Shōren-bō 昇蓮房: Úgy tartják, Myōhen és Jōgan-bō tanítványa volt, aki jeleskedett a *Meditációs szútrában*.

88.

有云、「乞食修行の次に、我執名聞を遁て、心しづかに後世のつとめをもし、終をも取つべき依所、便宜の得失などをかねてよく〈思慮し、見さだめてをくべき也。後世のこゝろなきものは、この案がなき也」。

Valaki ezt mondta:

„Koldulás és gyakorlás közepette szabadulj meg az önszeretettől és a hírnév iránti vágytól, és törekedj nyugodt szívvel a Világon-túlra, valamint jól fontold meg annak a helynek az előnyeit és hátrányait, ahol távozni készülsz e világról, majd ez alapján hozd meg a döntésed. Akik nem vágnak a Világon-túlra, azok nem aggódnak efféle dolgok miatt.”

89.

敬佛房云、「姪事對治、不淨無常は猶次也。只以_レ貧爲_レ最。依_レ之、故上人は、「あながちにうれへず。貧賤をさきとする故也。今の後世者は其身富有なるがゆへに、此事難禁云々」。同上人、あからさまにても、男女の間の事物語にし給はず」。

Kyōbutsu-bō mondta:

„A buja vágyak megszüntetésében csupán másodlagos a tisztátalanság és mulandóság észben tartása. A szegénység a leghasznosabb. Ezért mondta ezt a néhai [Hōnen] Shōnin: »Én efféle dolgok miatt egyáltalán nem aggódom, mivel a szegénységet és alantasságot helyezem előtérbe. A Világon-túlra törekvőnek napjainkban azért nehéz önmegtartóztatást gyakorolnia, mert javakban bővelkedik.« A Shōnin még csak említés szintjén nem beszélt a férfiak és nők közti ügyekről.”

90.

同上人、或同朋に後世者の究竟の事をしへんとて云、「身はいやしくて、心はたかくありなん」。

A Shōnin,⁴³ mikor egy társát tanította a Világon-túlra törekvés helyes hozzáállásáról, ezt mondta: „Legyen testem alantas, míg szívem magasztos.”

43 Kyōbutsu-bō.

91.

同上人云、「今度法印御房を見たてまつるに、日來の所存をかへたる也。させる事もなかりける事を、様がましく思ひけるなり。誠にほれぐと念佛するには不如云々」。

A Shōnin ezt is mondta:

„A minap láttam a tiszteletre méltó [Myōzen] főpapot, és ez teljesen megváltoztatta szokásos hozzáállásomat. Mindig nagy jelentőséget tulajdonítottam az ilyen-olyan apró dolgoknak. Bizony mondom, semmi sem fogható ahhoz, amikor valaki áhítattal ismétli a *nenbutsut*.”

92.

或人物語云、「諸宗の學生、公請に隨而御佛事いまだ始まらざる程、自他要事を相談す。一條院の御時などまでは、一向後世門の事なり。顯密の法文、しかしながら、出離のために學之故か。白河院御時よりは、法文の沙汰也。鳥羽院の御時にいたるまでは、ひとへに世間のさたなり。則我等出仕の時也。然而其時までは論議日記ばかりをばせし也。當世は其程の事もなきか」。

Valaki egy történetben mesélte:

„Amikor a számos irányzat tudós emberét szertartásra hívatják, az esemény előtt az egymás számára fontos dolgokat vitatják meg. Ichijō császár⁴⁴ idejéig kizárólag csak a Világon-túlról beszéltek. Hisz nem a megszabadulás céljából tanulmányozták az exoterikus és ezoterikus tanokat? Shirakawa császár⁴⁵ idejétől magukat a tanokat elemezgették. Toba császár⁴⁶ idejére már az emberek világi ügyei érdekelték őket. Ez akkor volt, amikor az udvarban szolgáltam. Egészen addig legalább feljegyezték ezeket az okfejtéseket. Hát manapság már ennyire sem képesek?”

44 Ichijō császár (Ichijō tennō 一条天皇, 980–1011) a hagyományos sorrendben Japán 66. uralkodója.

45 Shirakawa császár (Shirakawa tennō 白河天皇, 1053–1129) hagyományosan a 72. uralkodó.

46 Toba császár (Toba tennō 鳥羽天皇, 1103–1156) hagyományosan a 74. uralkodó.

93.

寶幢院本願云、「むかしの上人は、一期、道心の有無を沙汰しき。次世の上人は法文を相談す。當世の上人は合戦物語云々」。

A Hōdōin templom egy *nenbutsu* gyakorlója⁴⁷ ezt mondta: „A régi idők Shōninjai egész életükben a megszabadulás iránti elhatározás meglétét tárgyalták. A következő generáció már a tantételeket vitatta. Napjaink Shōninjai már csak háborús történeteket mesélnek.⁴⁸

94.

明偏云、「出家遁世の本意は、道のほとり、野べの間にて死せむことを期たりしぞかしと、如此おもひつれば、いかに心ぼそき事にあふとも、一念も人をうらむべからず。其につけても、佛力をあふぐべきなり」。

Myōhen mondta:

„A világi életből való távozás és elvonulás lényege, hogy alig várjuk a halált az út szélén vagy a mezőn – ha így gondolkodunk, bármilyen reménytelen helyzetben is legyünk, egy pillanatig sem fogunk irigykedni másokra. De még ebben is a Buddha erejét kell felismernünk.”

95.

解脱上人云、「出離に三障あり。一には所持の愛物、本尊持經等まで。二には身命を惜しむ。三には善知識の教にしたがはざる」。

Gedatsu Shōnin mondta:

„A megszabadulást három tényező gátolja. Az első a tulajdonunkhoz való ragaszkodás, még a szent képekhez és szútraszövegekhez is. A második, hogy nagyra becsüljük életünket. A harmadik, hogy nem fogadjuk meg tanító barátaink⁴⁹ tanácsát.”

47 A szöveg itt a *hongan* 本願, azaz fő eskü szót használja. A középkorban a Kōya-hegyi *nenbutsu hijiriket* illették ezzel a szóval, Amida fő esküjére utalva.

48 Eredetileg a mulandóságot hangsúlyozó tanbeszédék, melyek idővel a tömegek szórakoztatására szánt zenés-énekes előadásokká nőttek ki magukat (Hirota 1989: xliii).

49 *Zenchishiki* 善知識, szkt. *kalyāṇa-mitratā*: olyan barát, aki jó szándékával a helyes buddhista útra tereli az embert.

96.

傳教記文に云、「後世者の住所は三間に不可過。謂、一間は持佛堂、一間は住所、一間は世事所也」。

Dengyō⁵⁰ feljegyzéseiben ez áll:

„A Világon-túlra igyekvő lakhelyének területe nem haladhatja meg a három *ken*.⁵¹ Egy *ken* az oltárnak, egy *ken* a lakóhelynek és egy *ken* a világi dolgoknak.”

97.

顯性房云、「我は遁世の始よりして、疾く死ばやと云事を習しなり。さればこそ、三十餘年間、ならひし故に今は片時も忘れず。とく死たければ、すこしも延たる様なれば、むねがつぶれて、わびしき也。さればこそ、符籠一も、よくてもたむとする事をば制すれ。生死を厭事を大事とおもはざらんや云々」。

Kenshō-bō mondta:

„A világból való elvonulásom elejétől fogva szoktatom magam a gondolathoz, hogy jó lenne mihamarabb meghalni. Ezért hát, mivel már harminc éve teszek így, most már egy pillanatra sem feledkezem meg róla. Mivel hamar meg akarok halni, ha olybá tűnik, hogy csak egy kevéssel is, de tovább fogok élni, majd megszakad a szívem, nyomorúságosan érzem magam. Ezért még arról is lemondok, hogy akár egy rendes táskám lehessen. Hát nem az a fontos, hogy megvessük a létforgatagot?”

98.

「賀古教信は、西には垣もせず、極樂と中をあけ、あはせて本尊をも安ぜず。聖教をも持せず。僧にもあらず、俗にもあらぬ形にて、つねに西に向て念佛して、其餘は忘たるがごとし、云々」。

50 = Saichō 最澄.

51 1 *ken* = 1,818 méter.

A kakoi Kyōshin⁵² nyugati irányba nem épített kerítést, a porta nyitva állt a Tiszta-föld számára. Ugyanakkor nem fordított gondot arra, hogy rendelkezzen szent képekkel, szent szövegei sem voltak. Úgy festett, mint aki se nem szerzetes, se nem világi, és folyton csak a *nenbutsu* ismételte nyugati irányba fordulva, mint aki minden másról megfeledkezett.

99.

法然上人云、「念佛の義を深く云事は、還而淺事也。義はふかゝらずとも、欣求だにも深くは、一定往生はしてん」。

Hōnen Shōnin mondta:

„A *nenbutsu* filozófiáját mélyértelműnek tartani pont ellenkezőleg, a sekélyesség jele. Még ha filozófiád nem is mély, de őszintén a Tiszta-földre vágyakozol, biztosan eléred az *ōjōt*.”

100.

又云、「稱名念佛は、様なきを様とす。身の振舞、心の善惡をも沙汰せず。念比に申せば、往生するなり」。

Ezt is mondta:

„A *nenbutsu* ismételésének módszere a módszer hiányában rejlik. Ha meghitten ismétled, anélkül hogy viselkedéseden vagy szíved jóságán és gonoszságán tanakodsz, akkor eléred az *ōjōt*.”

101.

聖光上人、學問を不受して云、「日來學し玉へる人々だにも、捨てこそ念佛をば申されけれ。さばかり惜しきいとまに、念佛をば申さずして、學問をする事無益也。念佛を申していとまのひまには、さもありなん」。

Shōkō Shōnin nem vett részt tudós elmélkedésben, mondván: „Már azok is, akik rég a tanulásnak szentelték magukat, otthagyták azt a *nenbutsu* ismételése kedvéért. Ennélfogva,

⁵² Kyōshin 教信 (786–866): Jeles tudós-szerzetes volt, de feltámadt benne a vágy Amida Tiszta-földje iránt. Vándorútra indult, majd Kakoban telepedett le. Épített egy kis kunyhót, feleséget vett magához és szegénységben leélte az életét. A Kamakura-kor *nenbutsu* gyakorlóinak elődjének tekinthető.

értékes időnkét csak elvesztegetnénk, ha a *nenbutsu* ismétlése helyett tanulással töltönnénk azt. Szabadidőnkben, miután végeztünk a *nenbutsuval*, akkor van ennek helye.”

102.

下津村慈阿彌陀佛云、「行基云、「常作_二他伴_一、自莫_レ爲_レ主云々」。人のわきに入たるが、心のやすき事にてあるなり」。

A shimotsumurai Ji-Amidabutsu mondta:

Gyōki⁵³ így tanított: „Mindig úgy nyújts másoknak társaságot, hogy nem helyezed magad a középpontba.” Közel kerülni az emberekhez a szív könnyedségét jelzi.

103.

或上人同法を誡云、「物なほしがり給ひそ。儲はやすくて、捨が大事なるにと云々」。

Egy bizonyos *Shōnin* így figyelmeztette gyakorlótársait: „Ne sóvárogjatok a dolgok után. Felhalmozni könnyű, de a dolgok elhagyása az igazán fontos.”

104.

「忍阿彌陀佛、和漢の文字、みなもて忘卻す。依_二片假名_一用_レ之云々」。

Nin-Amidabutsu⁵⁴ teljesen elfelejtette a japán-kínai írásjeleket. Mindent csak katakánával⁵⁵ írt le.

53 Gyōki 行基 (668–749): Híres hosszō mester, aki számos templomot létesített. A narai Tōdaiji templom négy alapítójának egyike.

54 Nin-Amidabutsu 忍阿彌陀仏: Ismeretlen.

55 A kínai eredetű *kanjikkal* 漢字 ellentétben a katakana 片仮名 egy egyszerű, hangjelölő írásrendszer.

105.

敬蓮社云、「いかに發とも、行業などをば、二重三重ひきさげて可行也。心をば上手になして、行業を下手になすべき也」。

Kyōrenja mondta:

„Bármennyire is felkeltetted már magadban a megszabadulás iránti vágyat, a gyakorlást és efféléket két-három hellyel hátrébb kell helyezned. Legyen előbb a szív, utána pedig a gyakorlat.”

106.

敬佛房云、「同朋を呵して云、をのれは荷籠負の足ためんずるものなり」。

Kyōbutsu-bō mondta:

Megfeddtem társaimat, mondván: „Felvettétek a [*hijirik*] csomagját, de csak azért, hogy lábaitokat erősítsétek.”

107.

同上人最後の所勞の時云、死期三日以前「僧都御房の「佛助玉へと思外は、要にあらず」と、被仰れし事もさしもやと思ひしが、今こそおもひしらるれ。不淨觀も平生の時のこと也。東城寺の阿耨房が、式の法文を習ば猿樂をするにてこそあれと云けるも、今ぞ思ひ知るゝ云々」。

Ugyanez a Shōnin, utolsó betegsége idején mondta, halála előtt három nappal:

[Myōhen] mester mondogatta, hogy semmi haszna bárminek azon a gondolaton kívül, hogy *Buddha, ments meg!* Félvállról vettem ezeket a szavakat, de mostanra megértettem őket. A tisztátalanságon való meditáció is olyasvalami, amit akkor végzünk, amikor minden rendben van. Anoku-bō⁵⁶ a Tōjōji templomból is ezt mondta: „Ha megtanulod a szertartások szövegét, az nem lesz más, mint vásári mutatvány” – most már ezt is értem.

56 Anoku-bō 阿耨房: Ismeretlen.

108.

心戒上人、四國修行のあひだ、或百姓の家の壁に書付て云、「念佛者ならで、念佛申て、往生をとぐべし、云々」。

Shinkai Shōnin, mikor Shikoku régióban végzett gyakorlatokat, egy bizonyos gazda házának falára ezt írta: „Ismételd a *nenbutsut* anélkül, hogy *nenbutsu* gyakorlóvá válnál, és eléred az *ōjōt*.”

109.

行仙房云、「或人問云、「我身の無道心をかへり見て、往生をうら思と、涯分を不顧、決定往生と思と、何がよく候べき」。答云、「我むかし小藏入道に謁たりき。往生は最初の一念に決定せり。報命盡ざれば依身の未_レ消ばかり也と申されしが、殊縁の往生をとげられき。熊谷入道も、此定に被申けるとなん承りき」」。

Gyōsen-bō mondta:

Valaki megkérdezte tőlem: „Melyik a jobb, a megszabadulás szándékának hiánya miatt feszengve gondolni az *ōjōra*, vagy nem gondolni efféle dolgokra, tudva, hogy biztosan elérjük az *ōjōt*?” Válaszomban ezt mondtam: „Egyszer látogatást tettem Ogura-nyūdōnál.⁵⁷ Azt mondta, az *ōjō* az első *nenbutsutól* biztossá válik, annyiról van szó, hogy még nem ért véget ezen életünk, így még nem múlt el a testünk, amire támaszkodunk. Újjászületése rendkívüli volt. Úgy hallottam, ebben az ügyben Kumagai-nyūdō⁵⁸ is ugyanígy vélekedik.”

110.

禪勝房又、「生あるもの必死するがごとく、往生にをきては、決定也と被申けるが、殊縁の往生をとげられたり。此兩三人は、同上人面授の人々にて、彼御教訓也。然ば、決定往生の思ひを可成也。此慈心上人間。行仙上人答也」。

57 Ogura-nyūdō 小藏入道, más néven Chimyō-bō 智明房. 1167-ben, a Kōya-hegyen halt meg.

58 Kumagai-nyūdō 熊谷入道, más néven Rensei-bō 蓮生房. Minamoto no Yoritomót 源頼朝 (1147–1199) szolgált, ezután Hōnen tanítványa lett, később a Kōya-hegyre költözött. 1208-ban halt meg. A *Heike monogatari*ban ő öli meg Taira no Atsumorit 平敦盛.

Zenshō-bō ugyancsak ezt mondta:

„Akik megszületnek, mindenképp meg fognak halni. Ugyanilyen biztos az *ōjō* is.” Az ő újjászületése is rendkívüli volt. Ez a két-három ember személyesen ismerték [Hōnen] Shōnint és tőle tanultak. Ezért kell hát biztosra vennünk az *ōjō*t. (Ez Gyōsen Shōnin válasza volt Jishin Shōnin kérdésére.)

111.

鎮西の本覺房、明遍に奉問云、「心若散漫せば、其時の稱名善にあらず。心をしづかにして、のち可唱也と申候は、いかゞ可用意候らん」。答云、「其は上機にてぞ候はん。空阿彌陀佛がごときの下機は、心をしづむる事は、いかにもかなひがたければ、念珠の緒をつよくして、亂不亂を不_レ論、くりゐてこそ候へ。心のしづまらん時と思はんには、堅固念佛申さぬものにてこそ候はんずれ」。

Hongaku-bō⁵⁹ a chinzei irányzatból ezt kérdezte Myōhentől:

– Azt mondják, nem jó, ha elkalandozott elmével szólítjuk a Nevet. Előbb le kell csendesítenünk elménket, azután jöjjön a Név ismétlése. Hogyan viszonyuljak ehhez a kijelentéshez?

[Myōhen] így válaszolt:

– Ez csak a rátermettebbeknek szól. Egy magamhoz, Kū-Amidabutsuhoz hasonlóan alacsony képességű ember számára az elme lecsendesítése nehezen teljesíthető, ezért jobban tesszük, ha imagyöngyeink zsinórját megfeszítve számoljuk a *nenbutsut*, figyelmen kívül hagyva, hogy elménk háborog-e vagy sem. Elménk lenyugvásának pillanatára várni annyi, minthogy nem vagyunk képesek határozottan kimondani a *nenbutsut*.

112.

法然上人つねの御詞に云、「哀、今度しおほせばやな」と。其時乗願房申さく、「上人だにもか様に不定げなる仰の候はんには、まして其餘の人はいかゞ候ふべき」と。其時上人うちわらひて、の給はく、「蓮臺にのらんまでは、いかでか此思ひはたえ候べき云々」。

⁵⁹ Hongaku-bō 本覺房: A Ryūkan alapította Chōrakuji irányzat feljegyzései szerint Kyūshūn élt, ahol a tisztaság tanokat hirdette.

Hōnen Shōnin folyton ezt mondta:

– Ó jaj, csak érjem el ezúttal!

Ilyenkor Jōgan-bō ezt kérdezte:

– Ha a Shōnin is ennyire bizonytalanul szólal meg, mitévők legyenek azok, akik még inkább ilyenek?

– Egészen addig, amíg fel nem szállunk lótuuszállványainkra, ki kell bírunk az ilyen gondolatokat – felelte a Shōnin mosollyal az arcán.

113.

又云、「あの阿波介が念佛も、源空が念佛も、またくもて同念佛なり。助玉へあみだ佛と思ふ外は、別の念を發ざる也」。

Ezt is mondta:

„Annak az Awanosukénak⁶⁰ a *nenbutsuja* és az én *nenbutsum* pontosan ugyanolyan. Semmi másra nem gondolunk, minthogy *Ments meg, Amida buddha!*”

114.

又云「十聲一聲等の釋は、念佛を信ずる要。念々不捨者等は、念佛を行ずる要なり」。

Ezt is mondta:

„[Shandao mester] kommentárja, miszerint tíz vagy akár egy *nenbutsu* is elég, a *nenbutsuba* vetett hit alapja. A *nenbutsut* el nem hagyó emberekről szóló rész pedig a *nenbutsu* gyakorlatának alapja.”

115.

或人、明遍に問云、「學問のほど、暫、念佛の數反を減候はん」と。答云、「學問は念佛を修せむがためなり。もし數反を減らるべくは、教たてまつるべからず」。

60 Awanosuke 阿波介: Gyarló világiként feleségeit és ágyasait bántalmazta, mielőtt Hōnen követőjévé vált volna.

Egy bizonyos ember ezt kérdezte Myōhēntől:

– Tanulmányaim alatt egy kevés időre kevesebbyszer kívánnám ismételni a *nenbutsut*.”

Erre így válaszolt:

– A tanulás a *nenbutsu* gyakorlat célját szolgálja. Ha kevesebbyszer kívánod ismételni a *nenbutsut*, nem taníthatlak többé.

116.

聖光上人云、「辨阿は、助玉へ、阿彌陀佛と心にも思ひ、口にもいふなり」。

Shōkō Shōnin mondta:

„Jómagam, Ben-a, elmémbe is azt gondolom és számmal is azt mondom, hogy *Ments meg, Amida buddha!*”

117.

又云、「故上人の給しは、「往生のために念佛を申時、念佛の行、心に大要におぼえて、行ずるに付て、勇ありて、つねに念佛の申たからんをば、我身にすでに三心を具せりとおもふべきなり」」。

Ezt is mondta:

A néhai [Hōnen] Shōnin így tanított: „Amikor az *ōjō* elérése céljából a *nenbutsut* ismétlitek, a *nenbutsu* gyakorlat nagyszerűségétől átszellemülve, és így bátorsággal felvértezve folyton csak a *nenbutsut* akarjátok majd ismételni – tudnotok kell, hogy ezt jelenti, hogy már elsajátítottátok a három elmét.”

118.

信空上人問云、「智恵もし往生の要たるべくは、正直に仰をかふむりて、修學をいとなむべし。又たゞ稱名不足なくば、そのむねを存べく候、云々」。答云、「往生の業は、是稱名といふ事、釋の文分明也。有智無智を不簡といふこと、又以顯然なり。然ば、爲往生稱名爲足。學問を好とせむよりは、一向に念佛すべし。彌陀・觀音・勢至に奉逢の時、何の法文か達せざらん。念佛往生の旨をしらざらんほどは

可學是。もしこれを知りをはりなば、いくばくならざる知恵をもとめて、稱名の暇をさまたぐべからず」。

Shinkū Shōnin ezt kérdezte [Hōnentől]:

– Ha a bölcsesség is szükséges az *ōjō* eléréséhez, mondd meg őszintén, én pedig nekilátok a tanulásnak. Vagy ha elegendő csupán a Név ismételése, szeretném ezt biztosan tudni.

– A kommentárok egyértelművé teszik, hogy az *ōjō* karmikus okozója a Név szólítása. Az is nyilvánvaló, hogy nincs különbségtétel bölcsesség és tudatlanság közt. Ezért hát, az *ōjō* érdekében a Név szólítása elegendő. Ahelyett, hogy örömdetet leled a tanulásban, szenteld magad egészen a *nenbutsunak*. Miféle szent szöveget nem merít ki az a pillanat, amikor találkozol Midával, Kannonnal és Seishivel?⁶¹ Amíg nem ismerjük a *nenbutsu-ōjō* jelentőségét, addig érdemes tanulni. Ha már eljutottunk ehhez az ismerethez, nem hagyhatjuk, hogy bármilyen bölcsesség gátat vessen a Név szólításának.”

119.

然阿上人云、「三心を具せざる者も、おして決定往生と思へば、この故實によりりて、はじめて三心をば具する也」。

Nen-a Shōnin⁶² mondta:

„Még azok is, akik nem rendelkeznek a három elmével, ha ráveszik magukat a gondolatra, hogy az *ōjō* bizonyos, ennek az ősi praktikának hála elérik a három elmét.”

120.

又云、「凡淨土宗の元意、「たすけ給へ、あみだ佛と、思ふにすぎず」。

Ezt is mondta:

„Összességében elmondható, hogy a Tiszta-föld iskola kiindulópontja nem több, mint ez a gondolat: *Ments meg, Amida buddha!*”

61 Amida két fő kísérője Kannon 觀音 (szkt. Avalokiteśvara) és Seishi 勢至菩薩 (szkt. Mahāsthāmaprāpta).

62 Nen-a Shōnin 然阿上人 (1199–1287), más néven Ryōchū 良忠: Shōkō Shōnint követi a pátriárkák sorozatában, formálisan ő alapította meg a chinzei irányzatot.

121.

聖光上人云、「凡夫は歷縁對境の名利をば可發也。但、往生の解行につきては一向眞實なるべし」。

Shōkō Shōnin mondta:

„A bolond embert a mindennapi körülmények és érzéki behatások a hírnév és vagyon iránti vágyra ösztönzik. Ellenben az *ōjō*hoz szükséges megértésnek és gyakorlatnak teljességgel igaznak kell lennie.”

122.

法然上人御往生の後、三井寺の住心方に夢の中にとはれても、「あみだ佛はまたく風情もなし。たゞ申なり」と、上人こたへ玉ひけり。

Hōnen Shōnin, miután elérte az *ōjō*t, megjelent a Miidera templombeli Jūshin-bō⁶³ álmában, de még ha kérdezte is, csak ennyit válaszolt: „Amida buddhának nincsenek jellemzői. Csak szólítani kell.”

123.

然阿上人云、「別時まではなくとも、六時禮讃の次の念佛、心すまさむ時なんどは、別に用心して見佛の思ひに住すべし云々」。

Nen-a Shōnin mondta:

„Nem szükséges különleges időpontokat kijelölnöd, de amikor elméd lenyugszik, mint a napi hat szertartás során, amire különösen figyelned kell az, hogy gondolatodban magad előtt lásd a Buddhát.”

63 Jūshin-bō 住心房: Tendai szerzetes, Shinkū bátyja.

124.

同上人云、「聖光上人は、談義の最中にも、日中の時きたれる時は、一文一句をも誦しきして、やがて阿彌陀經をはじめ、禮讃念佛を行じまし〈き。同聞の聴衆も心ならず各別に禮讃をしき、云々」。

Ugyanez a Shōnin ezt is mondta:

„Shōkō Shōnin, még ha a tanhirdetés kellős közepén is érte, és még lett is volna mondanivalója, ha eljött a déli szertartás ideje, rögtön nekilátott az *Amida szútra* és a szertartásos *nenbutsu* kántálásának. Hallgatósága nem tehetett mást, minthogy vele együtt végezze a szertartást.”

125.

乗願上人云、「或人問云、「色相觀は觀經の説なり。たとひ稱名の行人といふとも、これを觀ずべく候か、いかに」。上人答云、「源空も、はじめは、さるいたづら事したりき。今はしらず。但信稱名なり」」。

Jōgan Shōnin mondta:

„Egy bizonyos ember így érdeklődött [Hōnen] Shōninnál:

– A *Meditációs szútra* [a Tiszta-föld] alakzatain és tulajdonságain való meditációt tanítja. Nekem is, aki a Névét szólítom, szükséges ezt a meditációt végeznem?

– Jómagam Genkū is eleinte ilyen haszontalan dolgokkal töltöttem az időt. Most már nem. Csakis a Név szólítására bízom magam.”

126.

法然上人云、「一丈の堀をこえむと思はん人は、一丈五尺をこえんと、はげむべきなり。往生を期せん人は決定の信をとりて、しかもあひはげむべきなり」。

Hōnen Shōnin mondta:

„Aki át akar ugrani egy egy *jō*⁶⁴ széles gödröt, annak egy *jōt és öt shakut* kell ugrania. Akinek az *ōjō* a célja, annak el kell hinnie újjászületése bizonyosságát, miközben továbbra is törekszik.”

127.

又云、「もし自力の心に住せば、一聲なを自力也。もし他力をたのまむは、聲々念々みな他力なり」。

Ezt is mondta: „Ha elmémbe úgy tartom, hogy saját erőmből törekszem, a Név egyszeri szólítása is saját-erő lesz. Ha a Külső-erőre támaszkodom, minden szólítás, minden gondolat Külső-erővé válik.”

128.

又云、「往生は、決定と思へば定て生る。不定とおもへば不定なり」。

Ezt is mondta:

„Ha bizonyosnak hiszed az *ōjōt*, akkor biztos az újjászületésed. Ha bizonytalannak hiszed, bizonytalan is lesz.”

129.

然阿上人云、「かなしき哉。因果を信ずるものは、他力の信よはく、佛願を信じて、かねて因果を信ぜば、即佛意にかなひて、往生すべきものなり」。

Nen-a Shōnin mondta:

„Milyen sajnálatos! Azoknak, akik hisznek az ok-okozat összefüggésében, gyenge a hitük a Külső-erőben. Hinned kell a Buddha esküjében, és az ok-okozatiság tételében is, hogy eleget tégy ezen buddha szándékának és elérd az *ōjōt*.”

64 1 *jō* 丈 = 3,03 méter; 1 *jō* = 10 *shaku* 尺.

130.

又云、「いつはらざる心をもて、佛の本願を信じて、まさに往生せむと思ふ。これを三心といふなり」。

Ezt is mondta:

„Rendelkezni a megtévesztésektől mentes szívvel, hinni a Buddha fő esküjében és valóban törekedni az *ōjōra*: ezt nevezzük a három elmének.”

131.

行仙房云、「あひかまへて、ひじるべき也。往生のさはりの中に、貪愛にすぎたるはなし。衆惡のさはり、色貪をさきとす、云々」。

Gyōsen-bō mondta:

„Légy állhatatosan hijiri. Az *ōjōt* hátráltató tényezők közül nincs nagyobb a sóvárgásnál. A számos gonosz hátráltatás közül a formák iránti vágy az első.”

132.

ある人云、「眞實に往生せんと思はゞ、人をもかへりみず、物にもいろはずして、たゞ念佛すべし。利生は還來穢國を期すべし」。

Valaki ezt mondta:

„Ha őszintén el akarjátok érni az *ōjōt*, ne tekintetek vissza az emberekre és a dolgok látványát is hagyjátok magatok mögött – egyedül csak a *nenbutsu* gyakorlatot végezzétek. Az érző lények megsegítését majd akkorra tűzzétek ki célul, ha már visszatértetek [a Tiszta-földről] ebbe a tisztátalan világba.”

133.

敬日房云、「かまへて、念佛に氣味おぼえよ」。

Kyōjitsu-bō mondta:

„Alaposan jegyezzétek meg a *nenbutsu* érzését.”

134.

顯眞座主云、「轆轤かまへたることぞ」。

Kenshin főpap⁶⁵ mondta:

„[Amida] micsoda csörlőt épített!”

135.

乗願上人云、「善導を仰がん人は、名號よりほかの事は、行すべきにあらず。さればとて、よりこん所の善根の、念佛の障礙とならざらんほどの事をば、値遇結縁すべきなり。きらへばとて、いま〈しき事の様にはおもふべからず。行すべければとて、念佛のいとまを入べからず」。

Jōgan Shōnin mondta:

„Azoknak, akik Shandaót kívánják követni, nem kellene a Név szólításán kívül más gyakorlatot végezniük. Mindazonáltal élnie kell a fel-felbukkanó lehetőségekkel jó cselekedetekre, amennyiben azok nem hátráltatják a *nenbutsut*. Ne ódzkodjon tőlük, gondolván, hogy ezek zavaró tényezők. De ha ezeket érdemes is megtenni, ne hagyja, hogy *nenbutsura* szánt idő rovására menjenek.”

136.

又云、「佛法には、徳をかくす事をば、よき事にいひたれども、ほかに愚を現すれば、又懈怠になる失あり。たとへば、道場へはいらずして、寢所にゐて、念佛せんとするほどに、しばらくこそあれ、ねぶりならへる所なるがゆへに、のちにはやがて、ねいるがごとし。されば凡夫は、とにかくに、すゝまじとするを、すゝめんために助業は大切なり」。

Ezt is mondta:

„Bár a buddhista tan kimondja, hogy erényeink elrejtése jó dolog, másoknak mutogatni ostobaságunkat viszont vétéknek számít. Olyan ez, mint amikor valaki ahelyett, hogy a gyakorlóterembe menne, elmegy alvóhelyére a *nenbutsut* ismételni, de kis idő elteltével –

65 Kenshin 顯眞: Magasrangú tendai szerzetes, később Ōharába ment, ahol a *nenbutsunak* szentelte magát.

mivel itt szokott aludni – csakhamar el is alszik. Ezért a lankadó figyelmű, bolond ember számára igazán fontosak a kiegészítő gyakorlatok, hogy ösztönözzék őt.”

137.

或人云、「後世者は、したき事をとゞむるなり。心にしたき事はみな悪事なるが故なり」。

Valaki ezt mondta:

„A Világon-túlra törekvő felhagy mindennel, amit tenni szeretne. Ez azért van, mert gonoszság minden, mit szíve kíván.”

138.

「敬佛房奥州の方に、修行のとき、寄宿しける在家の、四壁、大堺、みなやぶれて、すみあらせる體なり。その故をとふに、亭主こたへて云、「名取郡にうつりすむべき故なり、云々」。敬佛房これをきゝて落涙し、同行に示云、「欣求の心あらば、自然に穢土を執すべからず」。才覺にいはれけるなり」。

Kyōbutsu-bō, amikor Ōshū vidékén gyakorolt, egy olyan házban kapott szállást, aminek négy fala és nagy kerítése mind omladozó, leromlott állapotban voltak. Kérdésére, hogy miért van ez, a ház ura így válaszolt:

– Natori megyébe kell költöznöm.

Kyōbutsu-bō ezt hallva könnyes szemmel szólt gyakorlótársaihoz:

– Ha rendelkezik az újjászületés őszinte szándékával, az embernek természetesen kell megszabadulnia ehhez a tisztátalan világhoz való ragaszkodásától.

Milyen találó megjegyzés!

139.

「同上人のもとにて、人々後世門の事につきて、あらまほしき事ども、願ひあひたりけるに、或云、椎尾四郎太郎「法門なき、後世物語、云々」。上人感云、「いみじくねがへり。その髓を得たる事、これにしくべからず」。

Ugyanennél a Shōninnál az emberek azt taglalták, mi mindent szeretnének hallani a Világon-túllal kapcsolatban. Bizonyos Tsuchio Shirōtarō a következőt mondta:

– Semmilyen tanbeszédet. Történeteket a Világon-túlról.

A Shōnin erre ezt mondta:

– Milyen kitűnő kérés! Semmi sem mérhető ehhez, ha a [tanítás] velejéről van szó.

140.

有いはく、「遁世といふは、ふかく人をいとふべからず。但、故なく人をおそるゝ、又僻因なり。いま、いとふ故は、ふかく名利をいとふ故なり。抑、又凡夫の行人は獨身にして、難治なる故に、いたく名利をもよほさぬ。同行一兩人あひかまへて、したしむべきか。それもおほくなれば、かた〈難あるべきなり〉」。

Valaki ezt mondta:

„A világból való elvonulás nem jelentheti az emberek mély megvetését. Viszont ok nélkül félni tőlük ugyancsak torz gondolkodásmódra vall. Most hát, ha megvetésről van szó, akkor legyen az a hírnév és vagyon mély megvetése. Mivel nehéz a bolond gyakorlónak egyedül boldogulnia, mindenképp barátkozzon össze egy-két gyakorlóval, akik nem vágynak se hírnévre, se vagyonra. Ha [az ilyen gyakorlótársakból] egyre több lesz, az nehézségekhez fog vezetni.”

Bibliográfia

Hirota, Dennis 1989. *Plain Words of the Pure Land Way: Sayings of the Wandering Monks of Medieval Japan*. Kyōto: Ryūkoku University

Ichigon hōdan 一言芳談 [Miyasaka, Yūshō 宮坂宥勝 (szerk.) – Iwanami, Yūjirō 岩波雄二郎 (szerk.) – Yamada, Kazuo 山田一雄 (szerk.) 1964. *Nihon koten bungaku taikei* 83: *Kana hōgo shū* 日本古典文学大系 83: 仮名法語集. Tōkyō: Iwanami Shoten]